

MINISTERSTVO FINANCÍ
Odbor Provoz ICT
Oddělení Informační podpora a knihovna

Finanční a ekonomické Informace

Dokumentační bulletin MF

Přehled dokumentovaných článků,
knih a dalších informačních zdrojů

3/2023

Březen

**Finanční a ekonomické
INFORMACE**
Dokumentační bulletin MF
**Přehled dokumentovaných článků,
knih a dalších informačních zdrojů**

Vydavatel:

Ministerstvo financí,
odbor Vnější vztahy a komunikace
Oddělení Informační podpora
a knihovna

IČ 00006947

Technická redakce:

Mgr. J. Machonský

Redakční rada:

Mgr. J. Benda, Ing. Mgr. T. Dudáčková,
Bc. I. Janoušková, Mgr. M. Lukeš,
Mgr. J. Machonský, S. Pelech,
PhDr. L. Tvrda, Mgr. E. Vaňová

Evid. číslo periodického tisku:

MK ČR E 18634

Identifikační číslo ISSN: 1804-7262

Redakce:

Letenská 15, 118 10 Praha 1
Tel.: 257 042 588
e-mail: knihovna@mfcz.cz

Distribuce:

Ministerstvo financí,
odbor Vnější vztahy a komunikace,
odd. Informační podpora a knihovna,
Letenská 15, 118 10 Praha 1
Tel.: 257 042 588
e-mail: knihovna@mfcz.cz

Číslo odevzdáno do tisku 31. 3. 2023
Vychází 1x měsíčně, zdarma

Elektronický archiv:

<http://knihovna.mfcz.cz/bulletin.php>
(intranet)
[http://www.mfcz.cz/cs/o-ministerstvu/
sluzby-verejnosti/odborna-knihovna/
dokumentacni-bulletin](http://www.mfcz.cz/cs/o-ministerstvu/sluzby-verejnosti/odborna-knihovna/dokumentacni-bulletin) (internet)

Do čísla přispěli:

Ing. Mgr. T. Dudáčková,
Bc. I. Janoušková, Mgr. M. Lukeš,
PhDr. L. Tvrda, S. Pelech,
Mgr. E. Vaňová

Vážení čtenáři,

předkládáme Vám březnové číslo dokumentačního bulletinu Finanční a ekonomické INFORMACE. Nabízí jako obvykle souhrn nejnovějších odborných článků, knih a jiných informačních zdrojů vztahujících se k problematice Ministerstva financí a jeho resortu.

Jednou z největších výzev lidstva pro 21. století je bezesporu otázka, jak zastavit bezohlednou devastaci životního prostředí vedoucí k nezvratným klimatickým změnám a zároveň nezlikvidovat celá průmyslová odvětví zajišťující nezbytná procenta národních HDP a taktéž tisíce (či dokonce miliony) pracovních míst. Přechod na takzvanou „zelenou ekonomiku“ se v současné době teprve rozjíždí a neobejde se bez masivní finanční a legislativní podpory ze strany jednotlivých států či jejich uskupení. V přehledovém článku „Průmyslová politika Evropské unie a Spojených států“ se věnujeme komentářům analytiků k zavedení amerického Zákona o snižování inflace (IRA) a jeho vlivu na ambiciózní plány Evropské unie přejít do roku 2050 na bezuhlíkovou ekonomiku. Bezprecedentní výše pobídek a dotací, kterými IRA zvýhodňuje produkci zelených technologií v USA, totiž zásadním způsobem ohrožuje podnikatelské prostředí a konkurenceschopnost EU. Do budoucna se rýsuje narušení oboustranně výhodného transatlantického ekonomického partnerství.

Snad Vás pravidelný přehled nových informačních pramenů zaujme. Rádi Vám zajistíme plné texty článků i požadované knihy.

Mgr. Jiří Machonský

člen redakční rady

Texty publikované v tomto bulletinu nevyjadřují názor redakce ani nejsou oficiálním stanoviskem Ministerstva financí. Uvedené informace odrážejí aktuální trendy a komentáře v odborné literatuře.

AKTUALITY

EK vydala Pokyny k provádění a koordinaci fiskální politiky na rok 2024 s cílem podpořit udržitelnost dluhu a udržitelný a inkluzivní růst, viz:

https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/cs/ip_23_1410

Monitoring tisku

Pravidelný speciální monitoring za období 1. 3. 2023 – 31. 3. 2023 se tentokrát věnuje tématu:

Bankovní krize 2023

Byl zpracován z tištěných médií, televize, rozhlasu a internetových serverů a naleznete jej včetně archivu starších monitoringů v sekci Monitoring médií na adrese:

<http://knihovna.mfcr.cz/monitoring.php>

O B S A H

Podrobně k tématu.....	4
Průmyslová politika Evropské unie a Spojených států	4
Dokumentace českého a zahraničního tisku.....	7
Daně.....	7
Ekonomické vědy. Ekonomie	12
Finance. Bankovníctví. Měnový systém	13
Hospodářská situace a politika. Řízení. Výroba. Služby. Ceny	20
Informatika. Počítače	25
Mezinárodní hospodářské vztahy a integrace	25
Obchod. Cla. Mezinárodní finance	26
Podnik a podnikání	28
Pojišťovnictví. Sociální péče	29
Pozemky a nemovitosti. Bytové hospodářství	29
Práce. Zaměstnanci. Zaměstnavatelé	30
Právo.....	31
Statistika. Demografie. Sociologie	33
Účetnictví	33
Veřejná správa	34
Veřejné finance. Rozpočet.....	36
Zdravotnictví	38
Životní prostředí	39
Životní úroveň	39
Ostatní	40
Přehled nových knih	46

Průmyslová politika Evropské unie a Spojených států

Bc. Samuel Pelech

Oddělení 5904, Informační podpora a knihovna

Průmyslovou politiku Evropské unie a Spojených států většinou trápí podobné problémy. Kvůli významnému ekonomickému partnerství se však málokdy stává, že by se tyto dva ekonomické celky dostaly do střetu. V posledních měsících se situace změnila a v tisku se často zmiňuje možný konflikt kvůli současnému nastavení průmyslové politiky Spojených států a Evropské unie.

Evropská unie je dlouhodobě známá svými ambiciózními plány přejít na více ekologické hospodářství a průmysl a do roku 2050 dosáhnout čistých nulových emisí. Jeden z klíčových rozdílů mezi průmyslem EU a USA spočívá v politických rámcích, které jsou prováděny na podporu průmyslu. EU sleduje komplexnější a dlouhodobější přístup v rámci Green Deal, který zahrnuje řadu opatření zaměřených na podporu udržitelného hospodářského růstu, snižování emisí uhlíku a vytváření nových pracovních míst v zeleném sektoru. Oproti tomu USA jsou známy decentralizovanějším a pomalejším pokrokem v oblasti dekarbonizace ekonomiky a průmyslu. Federální vláda se ekologickým opatřením věnovala až do minulého roku jenom okrajově.

Změna nastala se zavedením amerického Zákona o snižování inflace (Inflation Reduction Act – IRA) v srpnu minulého roku, který zahrnuje širokou škálu dotací, pobídek a požadavků na domácí výrobu, které mají mimo jiné podpořit ekologické technologické inovace v oblasti větrné, solární a vodíkové energetiky. Jeho cílem je rovněž podpořit nákup ekologických energetických produktů vyrobených v USA, což je nezbytnou podmínkou pro zajištění jeho přijetí. Tyto požadavky odrážejí obavy vedoucí k reorganizaci globálních dodavatelských řetězců, aby byly odolnější vůči geopolitickým výzvám a přírodním katastrofám.¹

Z evropského pohledu by se mělo jednat o pozitivní zprávu, protože Evropa se dlouhodobě zasazuje o ekologičtější průmysl a o větší aktivitu USA na podporu globální udržitelnosti a zmírnění změny klimatu. Navzdory těmto cílům vyvolal Zákon o snižování inflace kontroverze, a to kvůli obavám, že dotace poskytované v rámci této iniciativy mohou podpořit pokrok USA v oblasti zelených technologií tím, že budou evropské firmy lákat k investicím ve Spojených státech na úkor Evropy.²

Zákon o snižování inflace

Zákon o snižování inflace je pojmenován jednoznačně, nicméně poskytuje pobídky v hodnotě přibližně 370 mld. dolarů na podporu inovací, výroby a využívání zelené energie, což z něj činí jeden z nejvýznamnějších právních předpisů v oblasti klimatu v historii USA. Vedle pobídek a investic jsou kladeny požadavky, aby výrobky, na které se vztahují daňové úlevy, byly vyráběny v USA. V případě elektromobilů zákon vyžaduje, aby elektromobily byly vyráběny z bateriových komponentů a vzácných minerálů pocházejících z USA.³

Ačkoli právní předpis stanoví výjimky pro země, s nimiž Spojené státy udržují dohodu o volném obchodu, tyto požadavky mají snížit závislost USA na čínských dodavatelích a zároveň podpořit přesun vyspělé výroby zpět do Spojených států. Od přijetí IRA řada společností oznámila výstavbu téměř 20 nových nebo rozšíření stávajících výrobních závodů na čistou energii, které potenciálně vytvoří více než 100 000 nových pracovních míst v odvětví čisté energie. Patří mezi ně velké evropské společnosti,

¹ Evropa může tvrdě doplatit na Bidenův plán. In: *Seznam Zprávy* [online] 15. 12. 2022 [cit. 22. 03. 2023]. Dostupné z: <https://www.seznamzpravy.cz/clanek/zahranicni-amerika-na-prvnim-miste-spusti-bidenuv-zakon-obchodni-valku-s-evropou-221361>

² A subsidy arms race is kicking off between Europe and America. In: *CNN* [online] 10. 02. 2023 [cit. 22. 03. 2023]. Dostupné z: <https://www.cnn.com/2023/02/10/business/green-subsides-inflation-reduction-act-europe/index.html>

³ Viz pozn. č. 2

jako je Volkswagen, BMW, italská energetická skupina Enel a norská baterie vyrábějící skupina Freyr, které se připojily k dalším firmám a rozšiřují stávající nebo staví nové závody ve Spojených státech.⁴

Obavy Evropské unie

Představitelé evropských vlád vyjádřili nespokojnost s novým zákonem s tím, že porušují obchodní pravidla Světové obchodní organizace a nespravedlivě narušují trh. Tyto komentáře odrážejí obavy evropských politiků, že společnosti budou přitahovány k výrobě ve Spojených státech potenciálně silnou kombinací federálních dotací a rostoucího trhu. Obávají se, že Evropa nebude schopna zachytit tento velký trh, protože společnosti se budou předhánět, aby využily dotací a rozšířených tržních příležitostí ve Spojených státech, které IRA vytvořil. Ve snaze zmírnit toto napětí jednali představitelé USA a EU na zasedání Rady USA-EU pro obchod a technologie v prosinci 2022 o zřízení pracovní skupiny, která by se zabývala evropskými obavami ohledně IRA.^{5,6}

Přizpůsobení konkrétních ustanovení IRA tak, aby řešila evropské obavy, se však může ukázat jako obtížné. Kongres těsně odhlasoval IRA poté, co byla pečlivě vyjednána řada kompromisů, které měly zajistit její přijetí. To zejména znamená, že jakékoli změny v požadavcích na zdroje pro daňové úlevy bude obtížné provést.⁷

Evropský průmyslový plán Green Deal

Vzhledem k tomu, že americká politika se pravděpodobně nestane vstřícnější vůči evropským zájmům, objevily se ze strany EU návrhy, které zdůrazňují potřebu pružnějšího regulačního rámce a zajištění efektivnějšího vynakládání veřejných prostředků.⁸ Zatímco některé členské státy, jako například Itálie a Francie, naléhají na rychlé kroky k řešení hrožících důsledků IRA, Česko v skupině zemí spolu s Nizozemskem a severskými státy varuje před rizikem nadměrných plošných dotací a navrhuje pracovat na zlepšení a zefektivnění jednotného trhu EU.^{9,10}

Za tímto účelem předložila Evropská komise začátkem února 2023 Evropský průmyslový plán Green Deal, který poskytne 272 miliard dolarů na přechod na zelené technologie a urychlí povolovací řízení, přičemž členským státům umožní vyšší výpůjční limity a větší flexibilitu při investování do zelených technologií. Zákon o klimaticky neutrálním průmyslu a Zákon o kritických surovinách, které jsou součástí průmyslového plánu Green Deal, mají zajistit, aby byl blok nejen lídrem v oblasti snižování emisí uhlíku, ale také náskok v technologiích, které jsou k tomu zapotřebí. Strategie má zajistit, aby průmysl mohl konkurovat Spojeným státům při výrobě čistých technologických produktů a přístupu k surovinám potřebným pro ekologický přechod. Evropská

⁴ Factbox: How companies are reacting to the U.S. Inflation Reduction Act. In: *Reuters* [online]. 24. 02. 2023 [cit. 22. 03. 2023]. Dostupné z: <https://www.reuters.com/markets/company-reaction-us-inflation-reduction-act-2023-02-23/>

⁵ Obstojí evropský průmysl ve světové konkurenci? Klíč je v jednodušší regulaci, zní z Česka. In: *euractiv.cz* [online]. 6. 3. 2023 [cit. 22. 03. 2023]. Dostupné z: <https://euractiv.cz/section/prumysl-a-inovace/news/obstoji-evropsky-prumysl-ve-svetove-konkurenci-klic-je-v-jednodussi-regulaci-zni-z-ceska/>

⁶ EU accuses US of breaking WTO rules with green energy incentives. In: *Financial Times* [online] 06. 11. 2022 [cit. 22. 03. 2022]. Dostupné z: <https://www.ft.com/content/de1ec769-a76c-474a-927c-b7e5aeff7d9e>

⁷ Explainer: Why the U.S. Inflation Reduction Act has rattled Europe. In: *Reuters* [online]. 01. 02. 2023 [cit. 22. 03. 2023]. Dostupné z: <https://www.reuters.com/markets/why-us-inflation-reduction-act-has-rattled-europe-2023-02-01/>

⁸ Factbox: What's in the EU Green Deal Industrial Plan? In: *Reuters* [online]. 02. 02. 2023 [cit. 22. 03. 2023]. Dostupné z: <https://www.reuters.com/business/sustainable-business/whats-eu-green-deal-industrial-plan-2023-02-01/>

⁹ Viz pozn. č. 5

¹⁰ Evropská komise reaguje na subvence USA a Číny. Podpořit chce zelenou ekonomiku. In: *ČT24* [online] 01. 02. 2023 [cit. 22. 03. 2023]. Dostupné z: <https://ct24.ceskatelevize.cz/svet/3561969-evropska-komise-reaguje-na-subvence-usa-a-ciny-podporit-chce-zelenou-ekonomiku>

unie doufá, že tato opatření zabrání firmám přesouvat výrobu do jiných míst, jako je Čína a Spojené státy, a urychlí dosažení cíle Evropy stát se do roku 2050 prvním klimaticky neutrálním kontinentem.¹¹

Víc ukáže až čas, protože mnoho zemí ještě ani nedokončilo vlastní analýzu ekonomických důsledků IRA. Někteří evropští představitelé navíc upozorňují, že stále ještě zbývá vynaložit značné množství veřejných prostředků z fondu na obnovu po pandemii a že spěch se zavedením protiopatření proti IRA by byl předčasný, a mohl by dokonce vyvolat neshody na jednotném trhu, pokud by se o nich v rámci bloku pečlivě nevyjednávalo. Přesto Evropská komise souhlasila s fondem, který by všem členským státům poskytl možnost investovat do zelené energie na úrovni členských států, a se zmírněním pravidel státní podpory, aby se urychlily investice podniků v Evropě.¹²

I když stále panují všeobecné obavy z dotované americké konkurence, hlavní hrozby pro evropskou konkurenceschopnost jsou omezené jen na několik málo odvětví. Navíc, nyní se EU zaměřuje na odstraňování byrokratických překážek a urychlení přístupu k existujícím fondům, nikoliv pouze na další investice. Podobná situace je také v Česku. Na Ministerstvu průmyslu a obchodu ještě probíhá analýza zachytávající možné dopady těchto změn na český průmysl. Žádné okamžité dopady však zákon nemá.¹³

Budoucnost vztahů

Zatímco oba ekonomické bloky se někdy potýkají s problémy na cestě k ekologičtější ekonomice, navrhované investice EU do ekologických technologií by představovaly významný krok k dosažení dvojího cíle, kterým je dekarbonizace globální ekonomiky a restrukturalizace kritických dodavatelských řetězců s cílem snížit závislost na Číně. Evropa je nicméně zjevně připravena vyvinout značné úsilí, aby si udržela svou pozici v odvětví zelených technologií. Vzájemné soupeření o trh se zelenými technologiemi může být sice problematické, ale ekologičtější a odolnější vnitřní trh EU v dlouhodobém horizontu přinese větší stabilitu a kvalitnější podmínky pro život. Pokud se ještě dlouhodobý dopad amerického IRA ukáže jako pozitivní a podpoří větší investice a pobídky pro zelené technologie, pak to jen přivede svět k čistší energii a uhlíkově neutrálnější planetě ještě dříve.

Nejhorsí dopady na evropský trh by mohly být způsobeny právě daňovými úlevy na elektromobily. Dotace na nákup elektromobilů ve výši 7500 dolarů by mohly snížit náklady na výrobu vozidla přibližně o pětinu. To by mohlo mít podstatný dopad na schopnost zahraničních automobilek udržet si svůj současný podíl na trhu USA. Pro EU by to mělo za následek velké ztráty na vývozu do USA.

Think-tank Bruegel upozorňuje, že díky mnoha faktorům je obtížné předvídat dopady na evropský trh. Nárůst globální poptávky po čistých technologiích v důsledku IRA by mohl být přínosem pro světovou ekonomiku a výrobce nejen v USA, ale i v zahraničí. Důležité je také zmínit, že kapacita USA pro čisté technologie zůstává omezená.¹⁴

¹¹ EU announces plans to lead green industrial revolution In: *Reuters* [online]. 16. 02. 2023 [cit. 22. 03. 2023]. Dostupné z: <https://www.reuters.com/business/sustainable-business/eu-unveil-plans-leadership-green-industrial-revolution-2023-03-16/>

¹² The EU and US must find common ground on subsidies. In: *Financial Times* [online] 22. 01. 2023 [cit. 22. 03. 2022]. Dostupné z: <https://www.ft.com/content/a6220fd9-f15b-45e0-add6-3690af0d50d8>

¹³ Viz pozn. č. 1

¹⁴ How Europe should answer the US Inflation Reduction Act. In: Bruegel [online] 23. 02. 2023 [cit. 30. 03. 2022]. Dostupné z: <https://www.bruegel.org/policy-brief/how-europe-should-answer-us-inflation-reduction-act>

Daně

By Marius Brühlhart, Jonathan Gruber, Matthias Krapf, and Kurt Schmidheiny

Behavioral responses to wealth taxes : evidence from Switzerland

Behaviorální reakce na majetkové daně : zjištění ze Švýcarska

American Economic Journal: Economic policy, Vol. 14, (2022) No. 4, p. 111-150

Studie na datech ze Švýcarska analyzuje vliv změny daňové sazby u daně z majetku na vykazování majetku. Je zjištěno, že pokles daňové sazby o 1 procentní bod vede po šesti letech ke zvýšení objemu vykazovaného majetku nejméně o 43 %. Tato skutečnost je v příspěvku vysvětlena z části mobilitou daňových poplatníků, z části zvýšením cen nemovitostí, může však také zřejmě docházet ke změně chování (pokles daňových úniků). - Poznámky.

Robert Ullmann

Brüssel nimmt sich Briefkastengesellschaften vor

Brusel se zaměřuje na schránkové společnosti

Handelsblatt, Jg. 2023, Nr. 42 (28.2.2023), S. 36

Směrnice ATAD III (Unshell directive), která byla schválena Evropským parlamentem 21.12.2022, se mj. zabývá schránkovými společnostmi v kontextu prevence praní špinavých peněz a jejich zneužíváním pro daňové účely. Směrnice stanovuje pro schránkové společnosti tři kritéria, na jejichž základě spadají do „počátečního podezření“ (něm. Anfangsverdacht): pasivní obrat tvoří více než 65 % celkového obratu, 55 % celkové činnosti je přeshraniční a je spravována třetí osobou v zahraničí. Společnost spadající do této kategorie podléhá povinnosti doložit finance a možnost zdanění v rámci EU ve zvýšené míře oproti obvyklému průměru. Neučiní-li tak, přichází firma o ochranu před dvojitým zdaněním. Autor poukazuje na skutečnost, že ATAD III je přechodné řešení pro dobu před přijetím obsáhlejší evropské úpravy mezinárodního zdanění.

By Elizabeth Linos, Allen Prohofsky, Aparna Ramesh, Jesse Rothstein, and Matthew Unrath

Can nudges increase take-up of the EITC? : evidence from multiple field experiments

Mohou tzv. pošťouchnutí zvýšit využívání EITC? : poznatky z vícenásobných experimentů

American Economic Journal: Economic policy, Vol. 14, (2022) No. 4, p. 432-452

Autoři v příspěvku předkládají závěry svého výzkumu, který se týkal toho, zda tzv. "pošťouchnutí" (nudges) mohou zvýšit míru využívání daňové úlevy "earned income tax credit" (EITC). Jedná se o daňovou úlevu u daně z příjmu fyzických osob v USA, která je určena pro rodiny s nízkými příjmy. Tzv. "pošťouchnutí" (pojem z behaviorální ekonomie) je určitý prvek, který by měl přivést jedince k lepšímu rozhodování. V rámci studie bylo provedeno šest experimentů, při kterých byli účastníci různou formou (dopisy, textové zprávy, různí odesílatelé, lišící se obsah, aj.) informováni o přínosech daňového zvýhodnění. I přesto však nebylo pozorováno, že by popsaná opatření měla na využívání EITC vliv. - Poznámky.

Govinda R. Timilsina

Carbon taxes

Uhlíkové daně

The Journal of economic literature, Vol. 60, (2022) No. 4, p. 1456-1502

Shrnutí dostupného výzkumu na téma tzv. uhlíkových daní od 70. let 20. století do současnosti. Zahrnuta byla mj. problematika dopadů uhlíkových daní na ekonomiku i domácnosti, podoby uhlíkové daně, důsledků pro průmyslová odvětví bezprostředně závislá na uhlí, či účinků těchto daní na omezování změny klimatu. - Poznámky.

David Kubenz

Celníci spravují daň z lihu již osmnáct let

Clo-douane, Sv. 57, (2023) č. 2, s. 10-11

Od r. 2004 patří správa spotřebních daní výhradně do kompetencí celní správy. Článek při této příležitosti stručně shrnuje historii výběru spotřebních daní na českém území obecně a popisuje, jak probíhají kontroly palíren celní správou.

Michal Bečka, Jana Kajanová, Darina Saxunová

Development of business income tax revenue (PIT and CIT) in the Visegrad group countries (V4) and its redistribution

Vývoj daňových příjmů z podnikání (osobní a korporální daň z příjmů) ve Visegrádských zemích a jejich redistribuce

Ekonomické rozhlády, Vol. 51, (2022) No. 3, p. 239-277

Studie se zabývá vývojem příjmů státního rozpočtu z daní z příjmů podnikajících subjektů (jak OSVČ a živnostníků, tak právnických osob) v období 2004-2021 v zemích V4 a jejich následným přerozdělováním. Autoři zjišťují objem výnosů u daně z příjmů podnikajících fyzických osob a u daně z příjmů právnických osob v ČR, Polsku, Maďarsku a na Slovensku, počítají absolutní změny v těchto daních a poměr výnosů k HDP v průběhu zkoumaného období. Následně popisují redistribuci výnosů daní z příjmů v jednotlivých ekonomikách i dynamiku vývoje daňových příjmů. - Poznámky.

Martin Greive, Jan Hildebrand

Lindner plant Investitionsprämie

Lindner chystá investiční bonusy

Handelsblatt, Jg. 2023, Nr. 36 (20.2.2023), S. 8-9

Spolkové ministerstvo financí pracuje na podobě návrhu zákona o podpoře konkurenceschopnosti. Návrh přináší daňové zvýhodnění investic do oblastí ochrany klimatu a energetické efektivity, kdy podpora podniků bude mít podobu příspěvků, nikoli daňových úlev jako takových. Druhá část zákona upravuje podporu inovací, kdy zaměstnavatelé mohou dosáhnout na 25% dotaci platů v oblasti výzkumu. Třetí část se týká rozšířeného započtení ztrát, kdy mohou podniky ztráty zahrnout do budoucích zisků, což sníží jejich daňovou zátěž, a zpřehlednění vztahu podnikových daní a daní z příjmů s cílem vyrovnat relativní znevýhodnění rodinných firem a osobních společností ve srovnání s velkými firmami.

Jaroslav Dombrowski, Gabriela Buchtová

Mezinárodní výměna informací pohledem správce daně : směrnice Rady (EU) 2021/514 (DAC 7)

Daně a právo v praxi, Sv. 28, (2023) č. 2, s. 42-46

Seznámení se směrnicí č. 2021/514/EU (DAC 7), která rozšiřuje systém automatické výměny informací o pravidla pro posílení transparentnosti ve vztahu k digitálním platformám, které se nacházejí uvnitř EU i mimo její působnost. Jejím cílem je, aby poskytovatelé tzv. digitálních platform (internetových tržišť) podléhali oznamovací povinnosti, na jejímž základě budou oznamovat příjmy podniků i jednotlivců získané prostřednictvím platform na pravidelné bázi správcům daně. V souvislosti s implementací DAC 7 do české legislativy byl novelizován zákon č. 164/2013 Sb., o mezinárodní spolupráci při správě daní, a to novelou č. 373/2022 Sb. Autoři se věnují výkladu vybraných institutů a pravidel (společná daňová kontrola, skupinové žádosti o výměnu informací, zkrácení lhůt, umožnění účasti při úkonech "na dálku", provozovatel platformy, oznamující provozovatel platformy, oznamovaný prodejce, vyloučený provozovatel platformy a prodejce). - Poznámky.

Sébastien Laffitte and Farid Toubal

Multinationals' sales and profit shifting in tax havens

Přesouvání obrátu a zisků ze strany nadnárodních podniků do daňových rájů

American Economic Journal: Economic policy, Vol. 14, (2022) No. 4, p. 371-396

Autoři na datech amerických nadnárodních podniků z let 1999-2013 dokládají existenci nežádoucího jevu přesouvání obrátu (sales shifting) do daňových rájů a dále určují, do jaké míry se přesouvání obrátu podílí na přesouvání zisků. Je odhadnuto, že v r. 2013 činil objem přesunutých zisků prostřednictvím přesunutého obrátu americkými firmami 66-85 miliard amerických dolarů. V závěru autoři upozorňují na to, že při tvorbě mezinárodních pravidel, která mají přesouvání zisků zabránit, je nutné brát v úvahu i riziko přesouvání obrátu. - Poznámky.

Martin Děrgel

Na spolupracující osobu se převádějí paušální výdaje podnikatele až po jejich zastopování : provedeno soudem

Daňová a hospodářská kartotéka, Sv. 31, (2023) č. 3, s. 17-24

Příspěvek se věnuje především rozdělování příjmů a výdajů podnikající fyzické osoby na jeho spolupracující osobu (manžel/ka). Autor vysvětluje, kdo a za jakých podmínek může být spolupracující osobou, jak se příjmy a výdaje podnikatele rozdělí spolupracující osobě a zdůrazňuje, že zákon omezuje shora část takto převáděných příjmů a také rozdíl převedených příjmů a výdajů. Výhodnější vyšší limity platí pro situaci, když je spolupracující osobou pouze manžel/ka. Dále přibližuje rozhodnutí Nejvyššího správního soudu z října 2022 (4 Afs 159/2020), které stanovuje, že nelze nejprve rozdělit příjmy ze samostatné činnosti podnikatele na jeho spolupracující osobu dle § 13 ZDP a až následně uplatnit pro obě takto rozdělené části příjmů paušální výdaje ve výši příslušného procenta do jejich maximálního limitu (stropu). Problematika je dokreslena řadou praktických příkladů.

By Hunt Allcottt and Charlie Rafkin

Optimal regulation of e-cigarettes : theory and evidence

Optimální regulace elektronických cigaret : teorie a zjištění

American Economic Journal: Economic policy, Vol. 14, (2022) No. 4, p. 1-50

Autoři se ve své studii zabývají optimálním zdaněním elektronických cigaret, a to z teoretického i empirického pohledu. Optimální zdanění elektronických cigaret závisí na třech faktorech: tzv. marginálních neinternalizovaných škodách (externality a internality) u kouření elektronických cigaret, marginálních neinternalizovaných škodách u kouření běžných cigaret a míře, do jaké jsou oba způsoby kouření substituty či komplementy. Autoři pracovali mj. se závěry expertů o škodlivosti elektronických cigaret. Bylo zjištěno, že optimální zdanění je ve srovnání se současným zdaněním vyšší. Za určitých předpokladů by však byly optimální formou regulace i subvence (pokud by bylo kouření e-cigaret silnějším substitutem kouření běžných cigaret či pokud by byly e-cigarety méně škodlivé, než uvádějí odborníci). - Poznámky.

Ivan Macháček

Paušální režim a paušální daň

Daně a účetnictví bez chyb, pokut a penále, Sv. 24, (2023) č. 3-4, s. 5-9

Zákonem č. 366/2022 Sb. došlo ke zvýšení hranice příjmů ze samostatné činnosti pro vstup do paušálního režimu z 1 mil. Kč na 2 mil. Kč a k zavedení tří pásem paušálního režimu odvozených od výše a charakteru příjmů poplatníka. V každém zvoleném pásmu budou poplatníci platit jinou výši paušálních záloh a v návaznosti na tuto skutečnost bude rozdílně vysoká i paušální daň a paušální veřejná pojistná. Autor popisuje vstup poplatníka do paušálního režimu, změny související se zavedením tří pásem, vymezení paušální daně a problematiku přechodu poplatníka mezi pásmy. Ukazuje také řešení několika praktických příkladů. -- Změny v paušální dani od 1.1.2023 popisuje článek na s. 16-17, příklady z praxe přináší článek na s. 18-20. -- K tematice také Daně a právo v praxi č. 2/2023, s. 10-14.

Zdeněk Burda

Pokuta za opožděné tvrzení daně : výběr z judikatury správních soudů

Daně a právo v praxi, Sv. 28, (2023) č. 2, s. 47-56

Komentovaný výběr judikátů Nejvyššího správního soudu ČR věnujících se pokutám za opožděné tvrzení daně, které jsou sankcí v případě opožděného podání formuláře daňového tvrzení. Po stručném shrnutí závěrů starší judikatury autor přibližuje případy výše pokuty za opožděné tvrzení daně v případě opožděného podání dodatečného daňového přiznání; pokuty v případě, kdy před její právní mocí je podáno dodatečné daňové tvrzení; pokuty za opoždění tvrzení u spotřební daně; nutnosti před udělením pokuty zkoumat povinnost podat daňové přiznání. Komentuje také rozsudek k pokutě za opožděné tvrzení daně u obce a přihlídnutí ke společenské nebezpečnosti; k pokutě v případě, že daň byla nejdříve řešena ročním zúčtováním záloh na daň ze závislé činnosti a teprve později bylo podáno daňové přiznání.

Alena Wágner Dugová

Pravidla daňového řádu pro datové schránky

Účetnictví v praxi, Sv. 27, (2023) č. 2, s. 4-8

Datová schránka je užitečný nástroj v oblasti digitalizace, ale její zřízení přináší řadu důsledků a povinností také v oblasti správy daní, které musí daňový subjekt znát. Příspěvek upozorňuje na důležitá pravidla pro datové schránky v rámci správy daní a problematiku vysvětluje na několika praktických příkladech. Rozebírá právní úpravu datových schránek, doručování do datové schránky finančním úřadem a fikci doručení, povinnost podávat daňová přiznání a další písemnosti elektronicky i sankce za pozdní podání daňového přiznání při nedodržení elektronické formy podání. Autorka zdůrazňuje, že držitelé datových schránek zřizovaných ze zákona mají povinnost činit formulářová podání elektronicky. -- Viz také "Písemnosti doručované datovou schránkou versus listinná podoba doručení" na s. 3.

Alexander Kraft, Martina Köster, André Jungen

Produktplatzierungen und Videoproduktionen von Influencern im Fokus der Umsatzsteuer

Product placement a videoprodukce influencerů v oblasti DPH

Der Betrieb, Jg. 76, (2023) Nr. 6, S. 283-290

Význam influencerů na různých platformách sociálních médií (např. Google, YouTube, Twitch, Facebook, Instagram, Onlyfans nebo TikTok) v posledních letech roste. Nežádá se jejich činnost měnit z koníčku v práci na plný úvazek. Daňové otázky pak ustupují do pozadí. Článek se věnuje zejména product placementu a videoprodukci německých influencerů, které se musí posuzovat pro účely DPH. Problematika je ilustrována na řadě příkladů. - Poznámky.

Till Moser and Sven Hentschel

Reform of the control concept under the German CFC rules : problem areas and open questions

Změna konceptu ovládnutí podle německých CFC pravidel : problémové okruhy a otevřené otázky

European taxation, Vol. 62, (2022) No. 12, p. 544-551

Příspěvek seznamuje se změnami v oblasti německé regulace ovládaných zahraničních společností (CFC) souvisejícími s transpozičním zákonem evropské směrnice ATAD (proti vyhýbání se daňovým povinnostem). Pravidla pro zdaňování ovládaných zahraničních společností jsou obsahem čl. 7 a 8 ATAD a jejich úkolem je prevence účelového vyvážení majetku generujícího pasivní příjmy do zahraničních společností, které jsou daňovými rezidenty v zemích s nízkou mírou zdanění. Autoři shrnují změny systému pravidel CFC a zaměřují se zejména na úpravu termínu "controlling interest" (kontrolní podíl), jenž je hlavním obsahem změny § 7 německého zákona o zdanění přeshraničních transakcí (AStG), a některé nezodpovězené otázky. - Poznámky.

Walter Niermann

Rechtsänderungen im Bereich der Arbeitnehmerbesteuerung durch das JStG 2022

Právní změny v oblasti zdanění zaměstnanců prostřednictvím daňového zákona z roku 2022

Der Betrieb, Jg. 76, (2023) Nr. 5, S. 216-218

Zákonodárce rozhodl prostřednictvím daňového zákona na přelomu let 2022/2023 o řadě změn v oblasti zdanění zaměstnanců, které mají platit od 1.1.2023 a jejichž znalost je pro daňové pracovníky, kteří se zabývají mzdovým účetnictvím, nepostradatelná. V textu se hovoří např. o nových předpisech a paušálech pro home office, výši úlevy pro samoživitele, výpočtu a stanovení daně z příjmů od ledna 2023 atd. Cílem tohoto článku je představit zásadní nové předpisy v souvislostech a poukázat na možná řešení již nyní zřejmých sporných otázek. - Poznámky.

Václav Benda

Režim přenesení daňové povinnosti u stavebních a montážních prací

Daňová a hospodářská kartotéka, Sv. 31, (2023) č. 3, s. 25-30

Režim přenesení daňové povinnosti na příjemce zdanitelného plnění začala ČR využívat u vymezených plnění od r. 2011, v dalších letech byl postupně rozšiřován. Od r. 2012 je režim uplatňován také pro vymezené stavební a montážní práce. V článku jsou nejprve stručně shrnuta aktuálně platná obecná pravidla režimu přenesení daňové povinnosti dle zákona o DPH. Návazně jsou vysvětleny praktické postupy při aplikaci režimu reverse charge u stavebních a montážních prací podle platné právní úpravy a výkladů k ní.

Lenka Heřmánková

Stav a vývoj daňových a celních příjmů k 31.12.2022

Clo-douane, Sv. 57, (2023) č. 1, s. 8-9

Zůstatky na účtech celní správy ČR ke dni 31.12.2022. Celkové zůstatky příjmů státního rozpočtu na účtech CS. Dovoz, vnitrostátní spotřební daně, dělená správa, meziroční srovnání.

Gandhi Zilli

The OECD model rules and DAC7 : a critical assessment of selected design and enforcement issues
Vzorová pravidla OECD a směrnice DAC7 : kritické hodnocení některých otázek návrhu a vymáhání

European taxation, Vol. 62, (2022) No. 12, p. 521-536

Vzorová pravidla OECD pro podávání zpráv provozovateli platform, pokud jde o prodejce v rámci sdílené ekonomiky (Model Reporting Rules for Digital Platforms, MRDP), vydaná v r. 2020, zavedla požadavky na automatickou výměnu informací oznámených provozovateli digitálních platform. Jejich hlavním cílem je boj s daňovými úniky pocházejícími z činností na digitálních platformách. V článku je vymezena sféra a regulace sdílené ekonomiky na úrovni OECD a jsou představena Vzorová pravidla. Poté se autor zaměřuje na evropskou směrnici DAC7 regulující správní spolupráci a rozšíření oblasti automatické výměny informací ve vztahu k informacím oznamovaným provozovateli digitálních platform s oznamovací povinností. Identifikuje dvě povinná ustanovení DAC7, která by mohla při praktické aplikaci způsobovat problémy. - Poznámky.

Peter Denk

Vacancy taxes and housing affordability in Austria

Daň z neobsazených bytů a dostupnost bydlení v Rakousku

European taxation, Vol. 62, (2022) No. 12, p. 515-520

Autor přibližuje úvahy nad zavedením daně z neobsazených obydlí na spolkové úrovni v Rakousku. Vzhledem k tomu, že právní úprava této daně dosud nebyla na celorakouské úrovni stanovena, rozhodly se některé spolkové země přijmout vlastní daň z neobsazených (volných) bytů. S účinností od října 2022 je daň zavedena ve Štýrsku, od ledna 2023 pak v Tyrolsku a v Salzburku. Článek nejprve shrnuje ústavní omezení a fiskální pravomoci spolkových zemí, následně informuje o nastavení nových daní z neobsazených bytů v uvedených rakouských zemích (předmět daně, osvobození od daně, základ daně a její sazba, daňové tvrzení, poplatník a sankce) a krátce analyzuje jejich efektivitu. - Poznámky.

Laura Ambagtsheer-Pakarinen

Welfare reform driving significant personal income tax amendments

Sociální reforma pohání výrazné změny v dani z příjmů fyzických osob

European taxation, Vol. 62, (2022) No. 12, p. 552-555

Ve Finsku probíhá rozsáhlá sociálně-zdravotnická reforma směřující k zajištění rovných podmínek a dostupnosti služeb pro občany. Zdravotní, sociální a záchranné služby jsou převedeny z obecní úrovně na stát, který bude zodpovědný za jejich organizaci a financování. S tím souvisí přesun značného objemu daňových příjmů z obecních rozpočtů do státního rozpočtu za současné snahy o nezvyšování daňového břemene poplatníků. Po představení reformy jsou v článku shrnuty hlavní strukturální změny právní úpravy finské daně z příjmů fyzických osob počínaje r. 2023. - Poznámky.

Zkrácené obsahy časopisů

Plné texty některých článků jsou zaměstnancům resortu financí dostupné v aplikaci Aktivní noviny

Auditor

Sv. 30, (2023) č. 1

Vybrané novinky v zákoně o daních z příjmů (s. 11-14); Co přinesla novelizovaná právní úprava paušální daně (s. 15-17); Stručně k dani z neočekávaných zisků (s. 18-21); Novinky v DPH pro rok 2023 (s. 22-23); Informace ke změnám v dani silniční od roku 2022 (s. 24-28); Slevy na pojistném pro zaměstnavatele za kratší pracovní úvazky zaměstnanců (s. 29-31); Tabulkový přehled vybraných parametrických změn od roku 2023 (s. 32-33); Obrození současné legislativní úpravy účetnictví je nevyhnutelné: rozhovor s Ivanou Pilařovou, daňovou poradkyní, auditorkou a lektorkou (s. 34-35).

Daně a právo v praxi : měsíčník informací z oblasti daní, práva a financí**Sv. 28, (2023) č. 2**

Kdy musí podat daňové přiznání zaměstnanec? (s. 2-9); Paušální režim a paušální daň - nově v roce 2023 (s. 10-14); Novinky v oblasti daní z příjmů fyzických osob pro rok 2023 a komplexní příklad s vyplněným daňovým přiznáním (s. 15-27); Zdravotní pojištění - vyměření dlužného pojistného a penále platebním výměrem (s. 28-30); DPH při pořízení zboží z jiného členského státu a při dovozu zboží (s. 31-35); Nespolehlivý plátců nejen v roce 2023 - administrativní opatření, anebo sankce sui generis? (s. 36-41); Mezinárodní výměna informací pohledem správce daně dle směrnice Rady (EU) 2021/514 (DAC 7) (s. 42-46); Pokuta za opožděné tvrzení daně - výběr z judikatury správních soudů (s. 47-56).

Daně a účetnictví bez chyb, pokut a penále**Sv. 24, (2023) č. 3-4**

Daň z příjmů fyzických osob – změny zákonem č. 366/2022 Sb. (s. 3-4); Paušální režim a paušální daň (s. 5-9); Přehled OSVČ za rok 2022 (s. 12-15); Paušální daň z příjmů FO – změny (s. 16-17); Neprokázaný dodavatel – (ne)daňový výdaj (s. 21-25); Dobíjecí stanice z pohledu DP a DPH (s. 33-34); Přijetí elektronicky poskytované služby od osoby neusazené v tuzemsku (s. 35-39); Vyřazení automobilu z obchodního majetku a DPH (s. 40-43); Vedení a vykazování účetnictví (s. 44-47); Opravné položky (s. 48-51); Srovnání jednotlivých skupin plátců (s. 62-63); Pozdní podání daňového přiznání (s. 64-66); Spolupracující osoby ve zdravotním pojištění (s. 73-74); Odměňování podle zákoníku práce (s. 75-76); Právní úprava pracovnělékařské péče – změny vyhláškou č. 452/2022 Sb. (s. 77-79); Nekolidující zaměstnání – nově (s. 80-82); Zaměstnávání rodičů s dětmi – specifika (s. 85-88); Osoby bez zdanitelných příjmů – zvýšení zdravotního pojištění (s. 97-98); Zahraniční stravné: změny základních sazeb (s. 99-100); Kratší pracovní úvazek (s. 101-104).

Daňová a hospodářská kartotéka : DHK**Sv. 31, (2023) č. 3**

Přehled daňových limitů v ZDP pro rok 2023 (s. 3-11); Nový rok 2023 s sebou přináší i celou řadu legislativních novinek, které by neměly uniknout vaší pozornosti... (s. 12-16); Na spolupracující osobu se převádějí paušální výdaje podnikatele až po jejich zastopování - prověřeno soudem - rozsudek 4 Afs 159/2020 (s. 17-24); Režim přenesené daňové povinnosti u stavebních a montážních prací (s. 25-30); Vyznáte se v nejdůležitějších termínech celních předpisů? Otestujte se, zda dokážete pracovat se zásadními pojmy a principy celního řízení (s. 31-35); Daň z přidané hodnoty v účetnictví (s. 36-44).

DPH aktuálně : novinky z oblasti daně z přidané hodnoty**Sv. 2023, č. 3**

Aktuální informace z oblasti DPH za 2. pololetí 2022 (s. 1-3); Prodej zboží na dálku - místo plnění (s. 3-6); Rozsudky SDEU v roce 2022 - 1. část - nárok na odpočet daně (s. 6-8).

DPH aktuálně : novinky z oblasti daně z přidané hodnoty**Sv. 2023, č. 4**

Rozsudky SDEU v roce 2022 - 2. část - určení místa zdanitelného plnění a ostatní oblasti (s. 1-3); Kompenzační příspěvek a DPH - dotazy a odpovědi (s. 4-5); Bezúplatný převod nemovitosti a DPH - dotazy a odpovědi (s. 5-6); Certifikovaný kurz a DPH - dotazy a odpovědi (s. 6-7); Majetek vytvořený vlastní činností - přístavba bytového domu - dotazy a odpovědi (s. 7-8); Oprava vystavené faktury z důvodu špatně použitého kurzu - dotazy a odpovědi (s. 8).

Ekonomické vědy. Ekonomie

Bruno Frey ; rozhovor vedl Bert Losse

"Chinesischen Zahlen dürfen wir nicht trauen"

"Nesmíme věřit čínským číslům"

WirtschaftsWoche, Jg. 2023, Nr. 6, S. 40-41

Rozhovor se švýcarským behaviorálním ekonomem B. Freyem o politicky zmanipulovaných ekonomických datech, důsledcích pro empirickou vědu a o jeho nekonvenční metodě odhalování falešných údajů o hospodářském růstu států.

Susanne Schennach

Measurement systems

Systémy měření

The Journal of economic literature, Vol. 60, (2022) No. 4, p. 1223-1263

Ekonomické modely často pracují s veličinami, jejichž hodnoty jsou však obtížně pozorovatelné, mj. lidský kapitál, schopnosti, či např. spotřebitelský typ. Příspěvek shrnuje dostupnou literaturu o metodách, jak dané hodnoty odvodit. Odvození usnadňuje nárůst dostupných dat i výpočetního výkonu. - Poznámky.

Marek Loužek

Přínos Theodora Schultze k rozvoji ekonomické teorie

Politická ekonomie, Sv. 70, (2022) č. 6, s. 730-748

Článek představuje přínos významného chicagského ekonoma Theodora Schultze k rozvoji ekonomické teorie, zejména v oblastech ekonomie zemědělství, hospodářského rozvoje a teorie lidského kapitálu. Profesor Schultz byl jediným zemědělským ekonomem, jemuž byla udělena Nobelova cena za ekonomii (v r. 1979). V raném období byl zastáncem intervencionismu, ve druhé části své kariéry se ideologicky posunul ke klasickému liberalismu. Po stručném biografickém úvodu autor rozebírá Schultzovy práce z ekonomie zemědělství a jeho publikace Ekonomická hodnota vzdělání, Investice do lidí, Ekonomie chudoby a Původ rostoucích výnosů. Přibližuje také nobelovskou přednášku Ekonomie chudoby (1979) a kritiku neefektivity západní zahraniční pomoci rozvojovým zemím.

Aykut Ekinci

Relationship between output volatility and output in OECD countries revisited [elektronický zdroj]

Přehodnocení vztahu mezi volatilitou výstupu a výstupem v zemích OECD

Prague economic papers, Vol. 31 (2022), No. 6, p. 509-537

Příspěvek zkoumá vztah mezi volatilitou výstupu a výstupem u dvanácti zemí OECD v období 1961-2021. K analýze je použit rozšířený AR-EGARCH-M model doplněný o strukturální zlom, asymetrický efekt, skokový efekt a tzv. efekt přelévání (spillover effect). Vliv volatility výstupu se mezi zeměmi liší. Volatilita hospodářského cyklu negativně ovlivňuje dlouhodobý růst u pěti zemí (Japonsko, Nizozemí, Norsko, Portugalsko, Švédsko), u čtyř zemí se však objevuje opačný jev (Kanada, Finsko, Francie, Itálie). U Německa, Velké Británie a USA se vztah neprokázal. Dílčí efekty (asymetrický, skokový, přelévání) se projeví také různě. - Poznámky. Plný text dostupný z: http://knihovna.mfcr.cz/earchiv/2023/02/PEP_6_2022-509-537.pdf

Finance. Bankovníctví. Měnový systém

Ricardo Reis ; rozhovor vedla Malte Fischer

"Die EZB hat zu spät reagiert"

"ECB zareagovala příliš pozdě"

WirtschaftsWoche, Jg. 2023, Nr. 8, S. 38-39

Rozhovor s profesorem R. Reisem, měnovým expertem z London School of Economics, který obviňuje centrální banky v Evropě a USA, že úrokové sazby zvýšily příliš pozdě. Jejich nejdůležitějším úkolem je nyní dostat inflační očekávání lidí pod kontrolu.

A hard road : taming inflation

Obtížná cesta : krocení inflace

The Economist, Vol. 446, (2023) No. 9334, p. 15-17

Investoři se domnívají, že inflace ve vyspělých zemích již dosáhla svého vrcholu, centrální banky jsou ale stále opatrné. Příspěvek detailně představuje pohledy obou stran a rozebírá různé argumenty, které je nutné brát v úvahu. Tyto argumenty jsou podepřeny aktuálními výzkumy na dané téma. Jedná se mj. o to, za jak dlouho se projeví účinky měnové politiky v praxi; vývoj peněžní zásoby; riziko, že je deflace pouze přechodná; či rozbor aktuální situace na trzích práce (hospodářský růst zpomaluje, trhy práce jsou ale stále přehřáté).

Riccardo Russo

An indicator of the financial cycle in France since the beginning of the 2000s [elektronický zdroj]

Indikátor finančních cyklů ve Francii od počátku tisíciletí

Trésor-economics, No. 317 (2022), p. 1-8

Příspěvek definuje finanční cykly (jedná se o společný cyklický pohyb proměnných, které měří obecné finanční podmínky), jejich fáze a popisuje aplikaci finančních cyklů v praxi. Následně jsou představeny indikátory finančních cyklů se zaměřením na Francii (indikátor pro kratší cykly od 2 do 8 let; indikátor pokrývající delší cykly od 8 do 25 let), krátce zmíněny jsou ale i indikátory používané v jiných zemích, mj. i ČR (podkapitola 2.1). Dále je prostřednictvím daných indikátorů okomentován vývoj ve Francii a cykly během vzniku eura, internetové horečky, finanční krize v letech 2007-2008 i pandemie nemoci covid-19. Součástí článku je také informační box, který představuje ekonometrický odhad finančního cyklu. - Poznámky. Plný text dostupný z: <https://www.tresor.economie.gouv.fr/Articles/tags/Tresor-Economics>

Frederik Rech, Chen Yan, Amon Bagonza, Lubomir Pinter, Hussam Musa

Bitcoin transaction fees, miners' revenue, concentration and electricity consumption : a failing ecosystem [elektronický zdroj]

Transakční poplatky u bitcoinu, příjmy těžařů, koncentrace a spotřeba elektřiny : selhávající ekosystém

Prague economic papers, Vol. 31 (2022), No. 5, p. 377-397

Autoři poukazují na dlouhodobou neudržitelnost kryptoměny bitcoin. V příspěvku se zaměřili na její čtyři slabé stránky: transakční poplatky, příjmy těžařů, spotřebu elektřiny a tržní koncentraci. Uvádějí, že transakční poplatky jsou vysoké a dále porostou, což diskriminuje malé transakce; odměny za vytěžené bloky se postupně snižují, tyto odměny jsou přitom hlavním zdrojem příjmů těžařů. Kromě toho dochází k tržní koncentraci těžby (ve velkém se těží v Číně kvůli nízkým nákladům na hardware a elektřinu, měna je tímto ale zranitelná - Čína podniká vůči těžařům zásahy). Těžba bitcoinu je také energeticky náročná a neekologická. - Poznámky. Plný text dostupný z: http://knihovna.mfcr.cz/earchiv/2023/02/PEP_5_2022-377-397.pdf

Owen Walker, Stephen Morris

Credit Suisse's make-or-break moment

Moment, který rozhoduje o budoucnosti Credit Suisse

Financial Times, Vol. 2023, No. 41243 (9.2.2023), p. 15

Článek se věnuje plánované radikální restrukturalizaci Credit Suisse, skandály sužované švýcarské investiční banky. Podle plánu, který představilo vedení banky, by se renomovaný bankéř Michael Klein měl stát šéfem nového subjektu CS First Boston, který by spojil jeho firmu a odštěpený podnik Credit Suisse v oblasti kapitálových trhů a poradenství. Převzetí je bodem plánu restrukturalizace, který by měl ukončit éru krizí a otevřít novou ziskovou budoucnost.

Ingo Narat, Susane Schier

Das 14-Milliarden-Risiko

Čtrnáctimiliardové riziko

Handelsblatt, Jg. 2023, Nr. 38 (22.2.2023), S. 32-33

Bližší pohled na návrh evropské komisařky pro finanční trh Mairead McGuinnessové na novou iniciativu pro soukromé investory, jejíž součástí je i zákaz provizí pro vybrané finanční obchody. Podle redakce Handelsblattu by to pouze pro německý bankovní sektor znamenalo pokles příjmů ve výši až 14 miliard eur za rok. Článek představuje možné dopady na klienty, postoj bankovního sektoru s ohledem na specificky německé případy spořitelén a girokaret. Zmíněny jsou i rozporuplné zkušenosti s bezprovizním finančním a investičním poradenstvím i bankami. Zrušení provizí by představovalo značný výpadek příjmů většiny německých bank střední velikosti, pro něž představují v závislosti na obchodním modelu 20-50 % příjmů. V závěru článek shrnuje zamýšlená pozitiva, zejména vyšší transparentnost a nižší náklady pro investora v roli klienta institucí.

Frank Wiebe

Der digitale Euro hat keinen Sinn : Zentralbankgeld

Digitální euro postrádá smysl : měny centrálních bank

Handelsblatt, Jg. 2023, Nr. 32 (14.2.2023), S. 17

Komentář se zamýšlí nad smysluplností projektu digitálního eura. Poukazuje především na nejistotu proklamované využitelnosti digitální měny ECB jako alternativy k hotovosti v případě „bank rushe“ a klade si otázku, zda projekt digitálního eura a CBDC obecně není samoúčelnou inovací.

Malte Fischer

Der lange Schatten der Geldpolitik

Dlouhé stíny měnové politiky

WirtschaftsWoche, Jg. 2023, Nr. 5, S. 38-39

Evropská centrální banka slibuje, že stlačí inflaci zpět na dvě procenta. Dosud přijatá opatření však nestačí. ECB musí udělat mnohem více - také proto, aby zabránila prudké krizi.

Y. Osman, E. Atzler, F. Drost

Die großen Banken hängen die kleinen ab

Velké banky předstihují malé

Handelsblatt, Jg. 2023, Nr. 38 (22.2.2023), S. 22-23

Ačkoli zvýšené úrokové sazby znamenají pro německý bankovní sektor nárůst příjmů, podrobnější pohled na stabilitu sektoru ukazuje, že kapitál menších bank a spořitelny je vedle pohledávek tvořen cennými papíry z výrazně vyšší části, než je tomu u zemských a soukromých bank. Nárůst podílu půjček u zemských a soukromých bank souvisí i s využitím programu TLTRO, který využily spořitelny a malé banky méně efektivně, než zbývající část bankovního sektoru. V důsledku negativního zhodnocení cenných papírů se tak menší bank a spořitelny ocitají ve vyšších ztrátách, než v době finanční krize v r. 2008.

Jan Mallien

Die Preise steigen wieder

Ceny opět rostou

Handelsblatt, Jg. 2023, Nr. 30 (10.2.2023), S. 36-37

Průběžné shrnutí vývoje inflace v eurozóně. Autor rovněž charakterizuje přední faktory ovlivňující výši inflace, vývoj cen paliv a energií a dává do souvislosti ekonomické predikce s očekávaným vývojem inflace. Ta dosáhla v Německu ke konci ledna 8,6 %, jádrová inflace v eurozóně pak 5,2 %. Článek také uvádí komentáře k předpokládané peněžní politice Evropské centrální banky, která v současnosti pokračuje v politice vyšších úrokových sazeb, ačkoli se ekonomické faktory vracejí k příznivějším hodnotám. Pozici ECB navíc komplikuje nerovnoměrná míra inflace v rámci eurozóny s trvale nejvyššími hodnotami v pobaltských zemích.

Nataliia Versal, Vasyl Erastov, Mariia Balytska, Ihor Honchar

Digitalization index : case for banking system

Index digitalizace : případ bankovního systému

Statistika, Vol. 102, (2022) No. 4, p. 426-442

Studie se věnuje vývoji indexu digitalizace bankovního sektoru i jednotlivých bank v zemích střední a východní Evropy na základě souboru ukazatelů vypočtených podle údajů Světové banky a komerčních bank. Na makroúrovni studie dospěla k závěru, že pandemie covid-19 urychlila digitalizaci bankovního sektoru ve všech sledovaných zemích; výrazný nárůst byl však zaznamenán v zemích s nižšími hodnotami indexu v období před pandemií. Na mikroúrovni studie ukázala, že digitální banky měly z digitalizace během pandemie větší prospěch, na rozdíl od klasických bank. - Poznámky.

Kate Duguid

Dollar hits reverse gear after Fed cedes driver's seat on rate rises

Dolar zařadil zpátečku poté, co Fed opustil místo řidiče v otázce zvyšování sazeb

Financial Times, Vol. 2023, No. 41232 (27.1.2023), p. 10

Americký dolar v letošním roce oslabil, protože Federální rezervní systém přestává být hlavním hybatelem měnových trhů a investoři se zaměřují na měnovou politiku ostatních významných centrálních bank. Jakmile Fed naznačil, že v prosinci ukončí tempo zvyšování sazeb o 0,75 procentního

bodů, centrální banky ve světě převzaly iniciativu, především Evropská centrální banka a Bank of Japan. Očekává se, že ECB zůstane u mimořádně rozsáhlého zvyšování sazeb, zatímco Fed bude tempo růstu sazeb snižovat.

Katharina Kort, Torsten Riecke, Jan Mallien, Frank Wiebe

Drei große Notenbanken heben die Zinsen an

Tři velké centrální banky zvyšují úrokové sazby

Handelsblatt, Jg. 2023, Nr. 25 (3./4./5.2.2023), S. 32-33

Rekapitulace posledního vývoje peněžní politiky významných centrálních bank (Evropské centrální banky, Bank of England, Fed). Všechny tři bankovní domy pokračují v konzervativní peněžní politice mírně rostoucích úrokových sazeb, nicméně odborná veřejnost i investoři se shodují, že lze pravděpodobně očekávat ukončení cyklu zvyšování úrokových sazeb a přinejmenším jejich stabilizaci. ECB zvýšila hlavní úrokovou sazbu na 3 % a diskontní sazbu na 2,5 % při meziročním růstu inflace v eurozóně o 8,5 % (jádrové o 5,2 %), BoE zvýšila hlavní sazbu v desátém kroku od konce r. 2021 o 0,5 % na 4 %, Fed navýšil hlavní sazbu z 4,5 % na 4,75 %.

Yasmin Osman

Einbruch am Immobilienmarkt erreicht Banken

Propad na trhu realit dostihl i banky

Handelsblatt, Jg. 2023, Nr. 37 (21.2.2023), S. 34-35

Propad na trhu s nemovitostmi se podepisuje na německých bankovních institucích. Podle analýzy Barkow Consulting rostl trh s finančními produkty v oblasti nemovitostí v soukromém vlastnictví v posledním kvartálu r. 2022 v průměru o 0,8 %, oproti 1,5% růstu v předchozím čtvrtletí. Banky zaznamenaly klesající poptávku v této oblasti od léta 2022. Stavební úvěry a úvěry související s pořízením nemovitosti tvoří 43,1 % všech půjček v německém bankovním sektoru, spolu s podnikatelskými úvěry (36,7 %). Článek se blíže věnuje roli stavebních spořitelů a jejich specifické obchodní strategii prevence rizikových úvěrů, která v situaci zvýšených úrokových sazeb tvoří jednu z příčin propadu trhu s realitami. Propad poptávky po úvěrech na bydlení v posledním čtvrtletí r. 2022 v Německu, který je podle autorů nejvyšší od začátku sběru dat v r. 2003, je také důsledkem nadhodnocení cen nemovitostí.

Karel Janda, Evzen Kocenda, Anna Kortusova, Binyi Zhang

Estimation of green bond premiums on the Chinese secondary market

Odhad prémiových výnosů zelených dluhopisů na čínském sekundárním trhu

Politická ekonomie, Vol. 70, (2022) No. 6, p. 684-710

Zelené obligace představují slibný finanční nástroj s fixními výnosy podporující přechod k uhlíkově neutrální ekonomice. Spolu s rozvojem finančního trhu zažívá v posledních letech trh se zelenými bondy v Číně výrazný růst. Autoři empiricky zkoumají, zda zelené bondy na čínském sekundárním trhu nabízejí investorům atraktivní výnos oproti srovnatelným tradičním dluhopisům. Zjišťují výrazný prémiový výnos zelených dluhopisů s průměrnou velikostí 1,8 bazického bodu, s odlišnostmi v závislosti na odvětví. To dokládá upřednostňování nástrojů podporujících ekologické cíle na čínském trhu.

Andreas Kröner, Yasmin Osman

EZB prüft zusätzliche Risikopuffer der Banken : Bankenaufsicht

Evropská centrální banka provádí zkoušku rizikových kapitálových rezerv : bankovní dohled

Handelsblatt, Jg. 2023, Nr. 30 (10.2.2023), S. 37

Evropská centrální banka v rámci programové redukce rizik (zejm. v oblasti úvěrů sběr dat v rámci tzv. Management-overlays - Post-model-adjustments) zveřejnila průběžné závěry průzkumu. Vyšší důraz na redukci a monitoring rizik klade ECB od začátku r. 2020, v současnosti dohled pokračuje v souvislosti s dopady války na Ukrajině. Sběr dat probíhá především pro vlastní potřebu úpravy metodik pro bankovní sektor a pro dostatečný přehled o možnostech bank reagovat na nepředpokládané rizikové situace. Článek uvádí příklady spolupráce ECB s DZ Bank a Commerzbank.

Colby Smith

Fed expected to remain hawkish despite inflation easing

Očekává se, že Fed zůstane radikální i přes zmírnění inflace

Financial Times, Vol. 2023, No. 41235 (31.1.2023), p. 4

Federální rezervní systém naznačuje pokračující trend ve zvyšování úrokových sazeb, i když tempo zvyšování základní úrokové sazby zpomaluje. Kroky americké centrální banky dokládají, že inflace v USA dosáhla svého vrcholu. Očekává se realizace zvýšení o čtvrt procentního bodu, což posune sazbu federálních fondů do nového cílového pásma 4,50 % až 4,75 %.

James Politi, Kate Duguid

Fed's signals on interest rates start to sink in

Signály Fedu ohledně úrokových sazeb se začínají projevovat

Financial Times, Vol. 2023, No. 41246 (13.2.2023), p. 4

Investoři sázejí na delší období vyšších úrokových sazeb a začínají akceptovat doporučení amerického Federálního rezervního systému, který tvrdí, že k oslabení inflace je potřeba více času. Trhy s futures ukazují očekávání investorů, že sazby v červenci 2023 dosáhnou svého maxima mírně nad 5 % a do konce roku dojde pouze k jednomu snížení úrokových sazeb. Ještě minulý týden očekávali vrchol kolem 5 % v květnu a dvě snížení sazeb do konce r. 2023.

Ján Boháčik

Financial shocks and their effects on velocity of money in agent-based model [elektronický zdroj]

Finanční šoky a jejich vliv na rychlost peněz v multiagentním modelování

Národohospodářský obzor, Vol. 22 (2022), No. 4, p. 241-266

Autor v článku analyzuje vliv finančních šoků (šoku poptávky po úvěrech, nabídky úvěrů, mezního sklonu ke spotřebě, aj.) na tzv. důchodovou rychlost obratu peněz (income velocity of money). Předpokládány jsou různé scénáře v závislosti na kombinaci distribuce příjmů a majetku a mezního sklonu ke spotřebě (MPC) v populaci. Výstupem modelu jsou rychlosti vypočtené jako poměr agregátního důchodu a agregátního dluhu. Rychlost obratu peněz je nejvyšší při rovné distribuci příjmů/majetku a rovné distribuci MPC. Jednotlivé typy šoků ovlivňují rychlost obratu peněz do různé míry. Článek je podle autora první, který zkoumá vztah mezi zadlužením domácností ve formě bankovních úvěrů a agregátním důchodem prostřednictvím distribuce příjmů/majetku a distribuce MPC za předpokladu různých finančních šoků. - Poznámky. Plný text dostupný z: <https://doi.org/10.2478/revecp-2022-0011>

Margaret Rutendo Magwedere, Godfrey Marozva

Financial stability and income inequality in developing countries [elektronický zdroj]

Finanční stabilita a příjmová nerovnost v rozvojových zemích

Prague economic papers, Vol. 31 (2022), No. 6, p. 464-481

Příspěvek analyzuje vztah mezi finanční stabilitou a příjmovou nerovností v 35 rozvojových zemích. Použita byla data z let 2004-2020. Autoři zkoumají čtyři dimenze finančního sektoru: stabilitu, hloubku, přístup a efektivitu. Výsledky jsou pro jednotlivé dimenze smíšené. Ukazuje se, že příjmové nerovnosti vzrůstají se zvýšenou stabilitou finančního sektoru, hloubka finančního sektoru naopak nerovnosti omezuje. - Poznámky. Plný text dostupný z: http://knihovna.mfcr.cz/earchiv/2023/02/PEP_6_2022-464-481.pdf

Cheng Leng, Joe Leahy

China lines up new central bank governor

Čína jmenuje nového guvernéra centrální banky

Financial Times, Vol. 2023, No. 41256 (24.2.2023), p. 2

Peking se chystá příští měsíc změnit vedení svých předních finančních institucí. Zhu Hexin, jeden z nejlepších čínských komerčních bankéřů, by se mohl stát novým guvernérem čínské centrální banky. Pokud bude jeho nominace potvrzena, Zhu, v současnosti předseda státního konglomerátu Citic Group, by ve funkci guvernéra Čínské lidové banky vystřídal Yi Ganga. Očekává se, že jmenování nového vedení centrální banky bude posouzeno na výročním zasedání Národního lidového kongresu na začátku března.

Jan Mallien

Investoren suchen Sicherheit - das treibt den Dollar

Investoři hledají jistotu - to posiluje dolar

Handelsblatt, Jg. 2023, Nr. 41 (27.2.2023), S. 34-35

Pohled na tři možné scénáře vývoje kurzu dolaru v souvislosti s hospodářským vývojem v USA a kurzem eura (oslabení dolaru a posílení eura, pokračující růst kurzu dolaru a stagnace eura, masivní propad eura vlivem energetické krize). V jednotlivých nástinech jsou zohledněny dopady politiky obou centrálních bank, souvislost mezi politikou Fedu a americkým trhem práce a zranitelnost evropského energetického sektoru.

Kana Inagaki, Leo Lewis, Hudson Lockett

Japan 'deflation fighter' set to head BoJ

Japonský "bojovník proti deflaci" v čele Bank of Japan

Financial Times, Vol. 2023, No. 41245 (11.2.2023), p. 4

Japonský premiér Fumio Kišida pravděpodobně jmenuje příštím guvernérem centrální banky odborníka na měnovou politiku Kazuo Uedu, který již dříve varoval před brzkým ukončením velmi uvolněné měnové politiky. Nominace bývalého člena představenstva Bank of Japan a profesora na univerzitě Kyoritsu se očekává příští týden.

Adéla Nekvasilová

Každý desátý emitent dluhopisů zkrachuje : naletět podvodníkovi je docela snadné

Právní rádce, Sv. 31, (2023) č. 1-2, s. 6-7

V posledních letech zažil domácí kapitálový trh velký rozmach emitovaných podnikových dluhopisů. Přitom emitentem dluhopisu se v Česku mohou stát nejen firmy, ale i fyzické osoby či zájmové organizace. Článek upozorňuje na skutečnost, že s rostoucí popularitou dluhopisů se objevuje čím dál více subjektů, které už od počátku nemají čisté úmysly a investice do jejich dluhopisů představují značné riziko. Mezi nejvýznamnější rizika takové investice patří kreditní riziko (nesplacení vložených peněz emitenty dluhopisů) a rovněž riziko podvodného jednání emitentů. Řada emitentů také ve sbírce listin nepublikovala své finanční výkazy za období, které předcházelo datu první emise dluhopisů, což negativně ovlivňuje jejich transparentnost. Autorka v článku doporučuje způsob, jak si laický investor může důvěryhodnost emitenta dluhopisu ověřit. -- Tématu korporátních dluhopisů se věnuje také rozhovor na s. 10-11.

Delphine Strauss, George Steer

Stocks and bonds soar as investors bet interest rates are close to peak

Akcie a dluhopisy rostou, protože investoři sázejí na to, že úrokové sazby jsou blízko vrcholu

Financial Times, Vol. 2023, No. 41238 (3.2.2023), p. 1

Evropské trhy státních dluhopisů a akcií vzrostly nejvíce za poslední roky, protože investoři vsadili na to, že úrokové sazby na obou stranách Atlantiku brzy dosáhnou svého vrcholu. Evropská centrální banka i Bank of England zvýšily sazby o půl procentního bodu, přičemž BoE vyjádřila optimismus, že inflace v příštích letech klesne pod její dvouprocentní cíl. Základní úroková sazba ECB nyní činí 2,5 %, zatímco sazba BoE se zvýšila na 4 %. Americký Fed přešel na pomalejší tempo zvyšování sazeb o 0,25 procentního bodu.

Thomas Carré, Zilan Huang, Florian Surre

The development of Chinese financial markets [elektronický zdroj]

Rozvoj čínských finančních trhů

Trésor-economics, No. 319 (2022), p. 1-8

Od 90. let 20. století čínské finanční trhy výrazně expandovaly, jejich fungování však stále brzdí intervence státu či neefektivní struktura. Otevírání čínských finančních trhů je stále omezené. Příspěvek analyzuje a shrnuje situaci na čínských kapitálových trzích. Uvedena jsou mj. také opatření čínských úřadů, např. v oblasti ochrany investorů a boje proti podvodům. - Poznámky. Plný text dostupný z: <https://www.tresor.economie.gouv.fr/Articles/tags/Tresor-Economics>

Céline Choulet

United States: will the Fed's QT2 balance sheet reduction programme last the course?

[elektronický zdroj]

USA: vydrží program QT2 americké centrální banky na snižování objemu rozvahy?

Conjoncture, No. 1 (2023), p. 2-22

Kvůli vysoké inflaci spustila americká centrální banka Fed v polovině r. 2022 program tzv. "kvantitativního utahování" QT2 (snižování objemu rozvahy - opak kvantitativního uvolňování). Studie rozebírá, zda tentokrát program může být úspěšný - předchozí kolo kvantitativního utahování v letech 2017-2019 bylo limitováno bankovními regulacemi, resp. požadavky na bankovní likviditu. Zvažovány jsou různé scénáře, které při kvantitativním utahování mohou nastat. - Poznámky. Plný text dostupný z: <https://economic-research.bnpparibas.com/Publications/Eco-Conjoncture/en-US>

James Politi, Harriet Clarfelt

US inflation fall unlikely to ease price fears

Pokles inflace v USA pravděpodobně nezmírní obavy z růstu cen

Financial Times, Vol. 2023, No. 41248 (15.2.2023), p. 4

Index spotřebitelských cen v USA rostl minulý měsíc ve srovnání s předchozím rokem tempem 6,4 %, což je nižší zpomalení, než se očekávalo. Údaje zvyšují obavy z přetrvávání vysoké inflace v ekonomice. Lednová data o inflaci byla pozorně sledována investory, ekonomy i americkými centrálními bankéři. Také zpráva o zaměstnanosti za minulý měsíc podnítila očekávání, že Fed bude možná muset agresivněji přispívat měnovou politikou, aby ochladil ekonomiku.

Výhled hypotečního trhu na rok 2023 : poskytovatele hypoték čeká těžký rok

Profi poradenství & finance, Sv. 10, (2022) č. 12, s. 42-43

V r. 2022 se úrokové sazby hypoték vyšplhaly k šesti procentům a spolu s vysokými cenami nemovitostí stály za citelným ochlazením poptávky po hypotečním financování. Příspěvek stručně porovnává situaci na trhu hypoték v r. 2021 a 2022 a dále představuje prognózu vývoje hypotečního trhu na r. 2023. Situace bude do značné míry určována vývojem inflace, očekává se pravděpodobně stagnace úrokových sazeb z úvěrů na bydlení, či jejich velmi pozvolné snižování. Refixace by měla být výrazně dražší než v předchozím období, porostou i další výdaje související s bydlením. V závěru příspěvku je stručně charakterizován očekávaný vývoj na realitním trhu. -- Více k vývoji hypotečního trhu v období 2012-2022 viz Ročenka Profi poradenství & finance 2022, s. 24-28. -- Shrnutí hypotečního trhu v r. 2022 viz Statistika a my č. 1/2023, s. 33.

Peter Köhler, Andreas Neuhaus

Wie der Krieg die Märkte verändert hat

Jak válka změnila trhy

Handelsblatt, Jg. 2023, Nr. 40 (24.2.2023), S. 14-15

Rekapitulace vývoje světových komoditních a finančních trhů s ročním odstupem od počátku ruské invaze na Ukrajinu. Článek stručně shrnuje dopad války na chování investorů, vývoj předních akciových indexů (zejm. německých), vývoj cen ropy a ropných produktů, zvýšení inflace a s tím související růst úrokových sazeb.

Jan Mallien

Zinswende frisst EZB-Gewinne auf : Geldpolitik

Růst úrokových sazeb ujídá zisky ECB : měnová politika

Handelsblatt, Jg. 2023, Nr. 40 (24.2.2023), S. 36-37

Evropská centrální banka zaznamenala za r. 2021 propad zisku na 192 milionů eur, oproti 2,366 miliardy eur zisku v r. 2019. V roce 2022 pak z rezerv vyrovnávala ztrátu ve výši 1,6 miliardy eur. Klesající zisk je důsledkem přísné měnové politiky, kdy vysoké úrokové sazby pro ECB představují rostoucí zátěž, kdy mezi příjmy z dluhopisů a náklady, které za současné situace představují lombardní sazby, panuje rostoucí nepoměr. Článek dále komentuje souvislost s podpůrnými programy EU, dopad na centrální banky členských zemí eurozóny a na samotné členské země i stav kapitálového polštáře ECB. Uvádí také příklad švýcarské centrální banky, která r. 2022 zakončila ztrátou 133,6 miliardy eur. -- Komentář viz s. 25 (Die große Rechnung kommt erst noch).

Zkrácené obsahy časopisů

Plné texty některých článků jsou zaměstnancům resortu financí dostupné v aplikaci Aktivní noviny

Bankovníctví : odborný časopis pro praktickou činnost bank**Sv. 31, (2023) č. 2**

Národní rozvojová banka (NRB) v roce 2022 půjčila téměř 24 miliard (s. 7); ČNB: k ESG budeme přistupovat pragmaticky, ale důsledně - klimatická rizika (s. 10-11); Současné a budoucí požadavky EBA v oblasti ESG (s. 16); Změny ve výkaznictví a povinném ručení aneb co nového v regulaci (s. 17); Bilance českého předsednictví v Radě EU (s. 18-19) a související anketa na s. 20-22; Rovnováha mezi veriteľom a dlžníkom (nielen) v období ekonomickej krízi (s. 24-25); Hrozí české koruně měnová krize? (s. 30-33); Vnější nerovnováha české ekonomiky je největší od měnové krize. Buďme ve střehu - veřejné finance (s. 34-35); Podaří se i letos zopakovat obří výdělky? - zisky českých bank (s. 40-41); Zvoní stavebku umíráček? Podle některých ano, ale... (s. 42-43); Na trhu s bankopojištěním se řeší nejen provize, ale třeba i rychle rostoucí nároky na zveřejňování údajů (s. 44-46); Oddlženie na Slovensku? Hračka pre dlžníkov, nočná mora pre veriteľov (s. 47-49).

Hospodářská situace a politika. Řízení. Výroba. Služby. Ceny**Activision activism****Úřady na ochranu hospodářské soutěže a zvýšený dohled nad vertikálními fúzemi**

The Economist, Vol. 446, (2023) No. 9333, p. 65

V posledních desetiletích považovaly dohledové orgány vertikální fúze za neškodné a upíraly svou pozornost především na fúze horizontální. Jak ale článek uvádí, tento přístup se nyní změnil, a to nejen u technologických firem. Důvodem, proč se vertikální fúze dostaly do centra pozornosti, však nejsou ceny - úřady se obávají, že vertikálně integrovaná firma by mohla zneužít svou sílu v jedné části řetězce k vytlačení konkurentů z dalších částí. Otázkou ovšem je, zda je nový přístup žádoucí a zda nemůže naopak dojít k nadměrnému vymáhání pravidel, i když to nepovede k dobru spotřebitelů.

Derek Brower, Amanda Chu

America's bid for cleantech supremacy**Americká snaha o prvenství v oblasti čistých technologií**

Financial Times, Vol. 2023, No. 41250 (17.2.2023), p. 15

V USA probíhá nová revoluce, jejímž cílem je dekarbonizovat tuto světovou ekonomiku. Zákon o snižování inflace (IRA) z r. 2022 a stovky miliard dolarů na dotace do čistých technologií mají povzbudit investice soukromého sektoru a urychlit úsilí země o dekarbonizaci. Daňové pobídky učinily USA neodolatelnými pro investory, říkají vývojáři čistých technologií, a přesměrovávají investice z jiných zemí do USA. Od přijetí IRA bylo již do nových projektů investováno 90 miliard dolarů.

Big, green and mean**Velké, zelené a nepřátelské plány**

The Economist, Vol. 446, (2023) No. 9332, p. 9

Úvodní článek ze série příspěvků o plánu amerického prezidenta J. Bidena na transformaci Spojených států prostřednictvím ambiciózní průmyslové politiky. Biden usiluje o reindustrializaci, posílení národní bezpečnosti, obnovu zpustlých regionů a snížení uhlíkových emisí. Článek upozorňuje na rozsáhlost plánu, řadu cílů (z nichž některé jsou protichůdné), nebo např. i na nynější nedostatek zaměstnanců, který by plán mohl v praxi zbrzdít. Podle autora Bidenův plán americkou ekonomiku zásadně změní, ať už k dobrému či špatnému. Není však příliš reálné, že by se jeho prostřednictvím Spojeným státům podařilo splnit všechny cíle. -- K obnově americké ekonomiky viz i podrobnější články na s. 16-19 a 35-37 (označené "Rebuilding America's economy"). -- Z této série viz i články v č. 9333 na s. 34-36. -- Viz i článek v č. 9335 na s. 43-44.

Sam Fleming, Alice Hancock, Javier Espinoza

Can the EU keep up with the US on green subsidies?

Dokáže EU držet krok s USA v oblasti ekologických dotací?

Financial Times, Vol. 2023, No. 41237 (2.2.2023), p. 15

Obrovské pobídky v americkém zákoně o snižování inflace (Inflation Reduction Act, IRA) vyvolávají v Bruselu debatu o dynamice mezi vládou a průmyslem. V sázce jsou samotné základy hospodářského modelu EU, protože stále více ekologických podniků přeorientovává své investice na USA místo na Evropu. Některé členské státy EU usilují o další uvolnění evropských dotací v rámci aktivní průmyslové politiky zaměřené na udržení pozice ve velmocenské soutěži mezi USA a Čínou. Ekonomicky liberální země však vidí riziko poškození jednotného trhu tím, že Brusel ve snaze konkurovat přílivem veřejných peněz umožní velkým členským státům, jako je Německo a Francie, ještě větší volnost při rozdělování peněz podnikům.

Karolína Zábojníková, Jiří Kamenický

Česká ekonomika brzdí

Statistika & my, Sv. 13, (2023) č. 1, s. 42-44

Analýza meziročního růstu české ekonomiky ve 3. čtvrtletí r. 2022 a faktorů, které způsobily zpomalení růstu. Autoři uvádějí, že zahraniční poptávka na růst působila výrazně pozitivně, pokračující ochlazování domácí spotřeby však tento vliv potlačilo. Mezičtvrtletně HDP klesl o 0,2 %, spotřeba se meziročně snížila o 4,4 %. Prudký růst cen se týká prakticky všeho zboží a služeb a zasahuje i nezbytné položky spotřebního koše, domácnosti omezují i nezbytné výdaje. K meziročnímu zhoršení bilance zahraničního obchodu se zbožím nejvíce přispívalo prohloubení deficitu obchodu s ropou a zemním plynem. Relativně příznivý vývoj ve výrobě automobilů zásadně přispěl i k mezičtvrtletnímu zotavení průmyslové produkce. Grafy dokládají vývoj bilance zahraničního obchodu se zbožím a službami, příspěvky výdajových složek ke změně HDP a vývoj reálného růstu HDP v ČR, vše za období 2017-2022.

Jörg Rocholl

Der falsche Ruf nach immer mehr Geld

Chybné volání po více penězích

Handelsblatt, Jg. 2023, Nr. 29 (9.2.2023), S. 18

Komentář k slábnoucí konkurenceschopnosti Evropské unie, potažmo Německa, a k přesunu výzkumu či výroby některých firem (mj. Biontech) z EU. Podle autora počínající odliv výzkumných a výrobních kapacit nezastaví navýšení veřejných finančních fondů pro podporu vědy, výzkumu a inovací, ale dlouhodobá strategie, prioritizace hospodářské politiky před fiskální a hlubší a efektivnější koordinace a spolupráce i mezi sektory technologií, inovací a výroby. Za zásadní považuje roli vysokého školství a vzdělávání obecně. Výsledné fungování EU s uvedeným důrazem na udržení a využití znalostí pak přesáhne rámec hospodářství a obchodu a umožní řešit výzvy nadnárodního rozměru.

Nicole Bastian, Mareike Müller, Julian Olk

Der wahre Zustand von Russlands Wirtschaft

Pravý stav ruského hospodářství

Handelsblatt, Jg. 2023, Nr. 38 (22.2.2023), S. 8

Zhodnocení stavu ruského hospodářství po roce od vypuknutí války na Ukrajině a uvalení ekonomických sankcí na Rusko. Článek poukazuje na nízkou vypovídací hodnotu uvedeného ruského hospodářského růstu a metodickou obtížnost odhadu růstu nebo propadu ruské ekonomiky. HDP podle údajů Rosstatu zaznamenal v r. 2022 2,3% propad, s výhledem MMF na 0,1% růst v r. 2023. Dalším důvodem pro nesnadný odhad je charakter sankcí, jejichž postupné zavádění má dopad v dlouhodobém horizontu, zejm. poslední balíček stanovující cenový strop na ruské ropné produkty a jejich embargo v rámci G7. Obdobnou situaci lze očekávat u ruských finančních rezerv, kde bylo v zahraničí zmrazeno 330 miliard USD z celkových cca 600. Autoři očekávají schodek ruského státního rozpočtu ve výši cca 4 % HDP a upozorňují, že ruská státní pokladna stále získává prostředky prostřednictvím státních dluhopisů. Závěrečná část článku se stručně věnuje dopadům úbytku „lidského kapitálu“ a demografickým důsledkům.

Mathias Brüggmann

Eine Nation auf dem Weg nach Westen

Národ na cestě na Západ

Handelsblatt, Jg. 2023, Nr. 35 (17./18./19.2.2023), S. 50-51

„Posun“ Ukrajiny na Západ článek pojednává jak z hlediska politického a správního, kdy mimořádná kooperace přibližuje zemi ve vybraných oblastech standardům EU, tak hospodářsko-geograficky, kdy se věnuje přesunu podniků z válkou ohroženého území na západ. Primárně se věnuje hospodářskému aspektu „posunu“, sleduje pokles HDP za uplynulý rok (30,4 %), rekapituluje výši vojenské i finanční pomoci a vývoj inflace. V závěru nastiňuje i probíhající společenské a politické změny na Ukrajině, zejména v oblasti boje proti korupci.

Sam Fleming

EU predicts recession will be missed after drop in gas prices

EU předpovídá, že po poklesu cen plynu se recese nedostaví

Financial Times, Vol. 2023, No. 41247 (14.2.2023), p. 2

Podle Evropské komise se EU vyhne předpokládané recesi, a to díky klesající ceně plynu, podpůrné vládní politice a vysokým výdajům domácností. Brusel zvýšil své předpovědi pro letošní růst v EU na 0,8 %, což je silnější než listopadová prognóza 0,3 %, a uvedl, že region se vyhne technické recesi. V r. 2023 eurozóna podle prognózy vzroste o 0,9 %, což je také lepší výsledek, než komise očekávala na konci loňského roku.

David Sheppard

European gas price hits 18-month low

Evropská cena plynu se dostala na 18měsíční minimum

Financial Times, Vol. 2023, No. 41251 (18.2.2023), p. 1

Cena zemního plynu na evropských trzích klesla na nejnižší úroveň za rok a půl, referenční cena, která v srpnu 2022 dosáhla maxima více než 300 EUR/MWh, se dostala na 48,10 EUR/MWh. Snížení ceny plynu podpořilo ekonomiku EU a Spojeného království a zasadilo ránu válečnému úsilí prezidenta Vladimira Putina. Obchodníci hlásí rostoucí důvěru, že se evropské země tuto a příští zimu vyhnou nedostatku plynu.

Valentina Romei

Eurozone defies recession talk with fourth-quarter expansion

Eurozóna se expanzí ve čtvrtém čtvrtletí brání úvahám o recesi

Financial Times, Vol. 2023, No. 41236 (1.2.2023), p. 3

Ekonomika eurozóny v posledním čtvrtletí r. 2022 rostla navzdory předpovědím ekonomů, kteří očekávali pokles. Vzbudilo to naději, že se eurozóna vyhne recesi. Podle údajů Eurostatu mírnější počasí během zimy a vládní podpora zmírnily dopad prudkého růstu cen energií a pomohly ekonomice regionu mezi třetím a čtvrtým čtvrtletím vzrůst o 0,1 %.

Angelika Melcher, Thomas Stölzel

Hebt den Schatz!

Vyzdvihněte ten poklad!

WirtschaftsWoche, Jg. 2023, Nr. 5, S. 14-21

Po krátké a vášnivé debatě politici v Německu před deseti lety prohlásili frakování za tabu. Rizika lze minimalizovat. Přesto se politici staví proti využívání německých plynových polí. Nyní se opět diskutuje o politice sankcí a nedostatku energie, vysokých cenách plynu a postupném ukončení využívání jaderné energie a uhlí. Dle autorů článku si těžba plynu v Německu zaslouží druhou šanci.

Božena Chovancová, Denis Matušovič, Katarína Gachová

Changes in the sectoral structures of the economy and the stock market and the impact of the covid-19 pandemic on accelerating these processes

Změny odvětvové struktury hospodářství a akciových trhů a dopad pandemie covid-19 na zrychlení těchto procesů

Ekonomické rozhledy, Vol. 51, (2022) No. 3, p. 278-296

Rozvoj průmyslu 4.0 klade nároky na změny ve struktuře hospodářství měřené ukazatelem HDP. Tento trend je rozpoznatelný velice rychle na akciových trzích, které signalizují, kde se bude ekonomika nacházet v budoucnu. Období pandemie covid-19 také ukázalo nutnost restrukturalizace hospodářství pomocí digitalizace a robotizace, které mohou pozitivně ovlivnit ekonomickou stabilitu. Cílem studie je analyzovat míru, ve které mohou vybrané malé evropské státy (Irsko, Finsko, Rakousko a ČR) implementovat tyto strukturální změny. Autoři detailně kvantifikují odvětvovou strukturu hrubého domácího produktu a relevantní indexy akciových trhů ve vybraných státech, zejména s ohledem na situaci zapříčiněnou pandemií covid-19.

Cheng Leng, Hudson Lockett

China's record savings fuel global recovery hopes

Rekordní úspory v Číně podporují naděje na globální oživení

Financial Times, Vol. 2023, No. 41230 (25.1.2023), p. 4

Čínské domácnosti mají největší zásobu úspor v historii, jen v loňském roce nashromáždily 2,6 bilionu dolarů na bankovních vkladech, zatímco přísná politika nulového covidu snižovala spotřebitelské výdaje. Očekávání vlny odložené poptávky, kdy spotřebitelé začnou utrácet po změně přístupu Číny v boji proti pandemii, podporuje naděje na oživení světové ekonomiky. Podle některých analytiků však svět možná špatně odhaduje ochotu Číny utrácet, a to i přes snahu o rychlé oživení.

Jörn Petring

Kalter Krieg, heiße Konjunktur

Studená válka, horká konjunktura

WirtschaftsWoche, Jg. 2023, Nr. 7, S. 38-39

Po sestřelení čínského špionážního balonu jsou vztahy mezi Čínou a Západem otrávené. Z ekonomického hlediska se Peking po náhlém ukončení své rigidní koronavirové politiky obrací dovnitř a zaměřuje se na spotřebu.

Lukáš Fiala

Modelling household mortgage debt : the case of the Czech Republic [elektronický zdroj]

Modelování hypotečního dluhu domácností : případ České republiky

Prague economic papers, Vol. 31 (2022), No. 6, p. 443-463

Příspěvek zkoumá hypoteční dluh českých domácností a faktory, které jej ovlivňují z krátkodobého i dlouhodobého hlediska. K analýze bylo zvoleno časové období let 2005-2021 a metoda korelační a kointegrační analýzy. Je zjištěna pozitivní závislost mezi hypotečním dluhem, reálným HDP, reálným hrubým průměrným příjmem a úrovní cen nemovitostí. U reálných úrokových sazeb, míry nezaměstnanosti a inflace byl zjištěn negativní vztah. V dlouhodobém horizontu je hypoteční dluh určen cenami nemovitostí a reálnou mzdou, v krátkodobém časovém měřítku je však podstatných více faktorů. - Poznámky. Plný text dostupný z: <https://doi.org/10.18267/j.pep.816>

Guillaume Derrien, Elias Krief

Productivity, an endemic weakness of the Spanish economic model [elektronický zdroj]

Produktivita, přetrvávající slabá stránka španělského hospodářského modelu

Conjoncture, No. 2 (2023), p. 2-11

Slabé stránky španělské ekonomiky spočívající v nízké produktivitě a nízkých veřejných i soukromých investicích stále přetrvávají. Španělská vláda se snaží tyto nedostatky, které přispěly ke krizi v r. 2011, postupně odstranit. Článek detailně analyzuje faktory, které nízkou produktivitu ve Španělsku způsobují (dominance sektorů s nižší produktivitou - služby; nedostatek kapitálových statků; nedostatečné investice do nehmotného majetku; omezování veřejných investic kvůli úsporným opatřením během finanční krize). Dále jsou představena opatření, která by nepříznivý stav měla

zvrátit. Jedná se mj. o program "PERTE" (partnerství soukromého a veřejného sektoru směřující k transformaci španělské ekonomiky). - Poznámky. Plný text dostupný z: <https://economic-research.bnpparibas.com/Publications/Eco-Conjoncture/en-US>

Martin Arnold

Recession fears return after German economy shrinks

Po poklesu německé ekonomiky se vrací obavy z recese

Financial Times, Vol. 2023, No. 41257 (25.2.2023), p. 4

Podle revidovaných údajů poklesla německá ekonomika ve 4. čtvrtletí 2022 více, než se očekávalo, což vyvolalo pochybnosti o schopnosti největší evropské ekonomiky vyhnout se recesi a rychle se zotavit z energetické krize. Vysoká inflace způsobila v Německu prudký pokles spotřebitelských výdajů i investic do budov a strojů, uvedl statistický úřad, což vedlo k poklesu hrubého domácího produktu o 0,4 % oproti předchozímu čtvrtletí.

Ships in the night : the economic war

Lodě pod rouškou noci : hospodářská válka

The Economist, Vol. 446, (2023) No. 9332, p. 60-62

Příspěvek upozorňuje na rozsáhlé obcházení protiruských sankcí na dovoz ropy. Rusko nyní působí v šedé zóně - spoléhá na síť obchodníků, kteří nevyužívají západní logistiku a dodávají palivo do zemí, které se na sankcích nepodílí. Podle článku se do budoucna stínová infrastruktura bude spíše rozrůstat, než aby zanikla. Neprůhledný systém je postaven na třech pilířích: na obchodnících, kteří přesídlili např. do Dubaje a dodávají palivo do Indie, na Srí Lanku, do Turecka, či dalších zemí; na tankerech "z druhé ruky" (trh s použitými tankery v loňském roce prudce vzrostl); a na nových zdrojích financování (článek upozorňuje na podezření, že stínový obchod financují úvěry z Ruska).

The copycat trap

Úskalí napodobování

The Economist, Vol. 446, (2023) No. 9333, p. 24

Diskuze nad vhodností úpravy pravidel pro státní podporu v EU v reakci na Bidenovu průmyslovou politiku (podpora převážně amerických firem při přechodu na zelenou ekonomiku). Článek připomíná neúspěch vyhledávače Quaoar (měl být odpovědí EU na dominanci amerických vyhledávačů), význam evropských pravidel pro státní podporu (zajistit rovnost podmínek podnikání pro firmy z EU ve všech členských státech) i obavy části EU ze zvažovaných úprav těchto pravidel. Dle článku potřebují Spojené státy podnítit spotřebitele k přechodu na zelenou ekonomiku kvůli nedostupnosti jiných forem pobídek běžných naopak v EU. Místo soupeření s USA by bylo vhodnější soustředit se na jiné nástroje, jak posílit ekonomiku EU: prohloubení jednotného vnitřního trhu (např. v oblasti kapitálových trhů), zkvalitnění vzdělávání či zvýšení výdajů na výzkum a vývoj.

Valentina Romei, Martha Muir, Sarah Provan

UK likely to have avoided recession - for now

Spojené království se pravděpodobně vyhnulo recesi - prozatím

Financial Times, Vol. 2023, No. 41240 (6.2.2023), p. 9

Očekává se, že britská ekonomika se na konci r. 2022 těsně vyhnula technické recesi, a to díky tomu, že listopadový růst vykompenzoval prosincový pokles. Ekonomové oslovení agenturou Reuters předpokládají, že HDP Spojeného království se mezi listopadem a prosincem snížil o 0,3 %. Ve čtvrtém čtvrtletí ekonomika celkově stagnovala.

Max Biederbeck, Florian Güßgen, Cordula Tutt, Max Haerder, Dieter Schnaas, Silke Wettach, Rüdiger Kress, Sonja Álvarez

War and Error

Válka a omyl

WirtschaftsWoche, Jg. 2023, Nr. 7, S. 14-21

Přelomové období, rok od vypuknutí ruské agrese proti Ukrajině. Jak si stojí Německo - vojensky, ekonomicky, z hlediska energetické politiky? Koalice semafor ušetřila Německo energetické krize a opatrně se odvrací od Číny. To se zatím nepromítá do politické strategie. A Bundeswehr je ještě vyčerpanější než před rokem. Zbrojení, energetika, zahraniční obchod: co se vládnoucí Koalici semafor podařilo, co se protahuje a co musí udělat nyní.

Wartime economics : after the energy crisis**Hospodářství válečné doby : po energetické krizi**

The Economist, Vol. 446, (2023) No. 9335, p. 77

Zhodnocení aktuální hospodářské situace v Evropské unii. Evropa se vyhnula recesi, to však zdaleka neznamená, že se ekonomická situace vyvíjí příznivě. Nedošlo sice ke kolapsu průmyslu, inflace klesá, díky teplé zimě nebylo nutné přikročit k dodávkám energií na příděl a neroste nezaměstnanost, zároveň však není jasné, jak dlouho ještě budou domácnosti ochotné a schopné utrácet. V některých zemích EU inflace přetrvává, v boji s ní příliš nepomáhají ani napjaté trhy práce. Očekává se další zvyšování úrokových sazeb Evropskou centrální bankou, což zdraží financování firem i domácností. "Nový normál" tak zatím vypadá poněkud pochmurně. -- Viz i volně související články k roku od vypuknutí války na Ukrajině: příspěvek na s. 11 ("What victory looks like") a příloha "A year of war" na s. 18-29.

Sonja Álvarez, Christian Ramthun

Wer die Zukunft sucht, geht lieber ins Ausland?**Kdo hledá budoucnost, jde raději do zahraničí?**

WirtschaftsWoche, Jg. 2023, Nr. 6, S. 36-37

Společnosti jako Biontech raději budují nová výzkumná oddělení jinde než v Německu. Německá inovační politika je zastaralá. Daňové pobídky selhávají, kvalifikovaní pracovníci chybí, data se rozpádají. Lokality hrozí vážná ztráta know-how.

Informatika. Počítače**The battle for search****Bitva o vyhledávání**

The Economist, Vol. 446, (2023) No. 9333, p. 7

O tzv. chatbotech (např. ChatGPT) a jejich možných dopadech na internetové vyhledávání a business zavedených vyhledávačů. Příspěvek popisuje úspěchy chatbotů v posledních měsících, poukazuje na slabé stránky chatbotů (přílišné sebevědomí bez ohledu na přesnost či správnost odpovědi, předložená odpověď se tváří jako pravdivá - na rozdíl od vyhledávačů nejsou poskytnuty alternativní výsledky aj.) a uvádí, že do budoucna budou rozhodující tři faktory: etický aspekt; jak chatboty zpeněžit; dopad na konkurenční prostředí. Např. zatím není jasné, zda jsou chatboty konkurentem, či doplňkem stávajících vyhledávačů. -- K tématu viz i příspěvek na s. 53-55 ("Seeking change: internet search").

Mezinárodní hospodářské vztahy a integrace

N. Bastian, A. Busch, W. Drechsler, K. Ehringfeld, M. Peer

Die übersehene Spaltung der Welt : Ukraine-Krieg**Přehlížené štěpení světa : válka na Ukrajině**

Handelsblatt, Jg. 2023, Nr. 41 (27.2.2023), S. 8-9

Článek demonstruje na hlasování o rezoluci OSN, požadující stažení ruských vojsk z území Ukrajiny, geopolitické tendence odlišné od postoje euroatlantických států. Ze 193 zemí se 32 zdrželo, 7 hlasovalo proti, 141 bylo pro rezoluci. Článek přibližuje argumentaci států především z oblasti Jižní Ameriky, Afriky a Asie, požadující ukončení konfliktu zejména z vlastních ekonomických důvodů, rekapituluje mezery v mezinárodní izolaci Ruska, které má řadu zastánců ve zmíněných oblastech (zejm. jihoamerické a středoafrikanické státy), a sleduje čtyři hlavní linky vztahů: vojenské vztahy, historické vazby a sympatie, odlišný geopolitický obraz a hospodářské důvody.

Obchod. Cla. Mezinárodní finance

Burckhard Bergmann ; rozhovor vedla Catiana Krapp

"Früher hätten wir einen Ausfall russischer Gaslieferungen beherrschen können"

„Dříve bychom výpadek ruských dodávek plynu zvládli“

Handelsblatt, Jg. 2023, Nr. 37 (21.2.2023), S. 22-23

Rozhovor s B. Bergmannem, bývalým ředitelem obchodní společnosti se zemním plynem Ruhrgas a členem dozorčí rady Gazpromu v letech 2000-2011. Stěžejním tématem interview je role ruských dodávek plynu v německo-ruských vztazích (resp. vztazích mezi SRN a SSSR) od 70. let 20. století, mezinárodněpolitický rozměr rostoucí německé závislosti na ruském plynu a zájmy obou stran v průběhu uplynulých třech desetiletí. Podrobněji zmiňuje i konkrétní formativní události u počátků rusko-německých vztahů v oblasti energetiky a nevyhnutelné provázání obchodních, politických a strategických záměrů ze strany Ruska.

Torsten Riecke, Carsten Volkery

Brüssel und London beenden ihren Zwist : Nordirland

Brusel a Londýn končí svou pŕtku : Severní Irsko

Handelsblatt, Jg. 2023, Nr. 42 (28.2.2023), S. 6-7

Velká Británie a Evropská unie dosáhly shody při vyjednávání o otázce celních podmínek pro Severní Irsko. Podle nového dodatku k severoirskému protokolu zůstane Severní Irsko součástí evropského vnitřního trhu. Dojde tak ke snížení celní byrokracie formou tzv. "zelených zón". Regionální parlament v Belfastu je oprávněn připomínkovat podmínky aplikace evropských celních norem a po dohodě s Londýnem má právo veta.

Carsten Volkery

Fünf Vorschläge zur Sanktionskontrolle

Pět návrhů na kontrolu sankcí

Handelsblatt, Jg. 2023, Nr. 38 (22.2.2023), S. 14

Shrnutí pěti kroků EU k efektivnější prevenci obcházení protiruských sankcí. Patří sem efektivnější informační výměna mezi členskými zeměmi; návrh na vytvoření instituce vyhodnocující podněty k obcházení sankcí; přímá komunikace s třetími zeměmi, přes jejichž území probíhá obchod se sankcionovaným zbožím; silnější dohled nad odvětvími, která jsou předmětem sankcí; a nizozemský podnět k rozšíření podmínek pro zařazení na sankční seznam i o firmy a osoby nepřímo se podílející na ruském válečném úsilí.

Jonathan Wheatley

G20 finance ministers split over Ukraine

Ministři financí G20 se rozcházejí v názoru na Ukrajinu

Financial Times, Vol. 2023, No. 41258 (27.2.2023), p. 4

Setkání ministrů financí skupiny G20 v Bengalúru skončilo neshodami, protože Rusko a Čína odmítly podpořit prohlášení odsuzující ruskou invazi na Ukrajinu a použití jaderných zbraní. Zasedání skončilo, aniž by se ministři financí a guvernéři centrálních bank dohodli na společném komuniké. Místo toho Indie, která skupině G20 předsedá, vydala "shrnutí předsednictví a výsledný dokument".

Jan Hildebrand

China blockiert G20-Treffen

Čína blokuje summit G20

Handelsblatt, Jg. 2023, Nr. 41 (27.2.2023), S. 6-7

Zástupci Číny spolu s Ruskem zablokovali odhlasování výsledného komuniké na zasedání G20 kvůli přímému pojmenování a odsouzení ruské agrese vůči Ukrajině. Článek porovnává situaci v rámci G20 se situací v rámci skupiny G7. Rusko-čínské odmítnutí komuniké oddaluje přijetí aktualizovaného programu pro efektivnější asistenci správy státního dluhu zemím třetího světa.

Marek Šimandl

Novoroční pozdrav generálního ředitele

Clo-douane, Sv. 57, (2023) č. 1, s. 6-7

Generální ředitel GRC Marek Šimandl v novoročním příspěvku bilancuje průběh r. 2022 u celní správy. Vyjadřuje se mj. k českému předsednictví v Radě EU, stručně představuje mezinárodní akce, které se v souvislosti s předsednictvím pořádaly, a uvádí i další formy mezinárodní spolupráce (pomoc slovenským kolegům v ostraze vnější hranice EU). Dále je stručně okomentována mj. i oblast mezinárodních sankcí, oblast celní hodnoty a boje proti podhodnoceným dovozům, či oblast pátrání a daňových podvodů.

Jiří Trousil, Iva Jechoutková

Předsednictví v Radě EU z pohledu Celní správy ČR

Clo-douane, Sv. 57, (2023) č. 1, s. 10-13

Příspěvek shrnuje české předsednictví v Radě EU z pohledu celní správy. Uvedeny jsou mj. největší úspěchy, informace o přípravě předsednictví a praxi, ale i zkušenosti s obtížnějšími situacemi (např. nejdéle projednávané body, ústupky, nepodařené záležitosti).

The case for optimism

Důvody k optimismu

The Economist, Vol. 446, (2023) No. 9334, p. 66

Článek reaguje na aktuální dění ve světě (drolicí se globalizace) a na slova J. M. Keynesa, který v r. 1930 hovořil o ekonomickém pesimismu v obdobné situaci (útlum globalizace). Poukázáno je na důvody k optimismu - těmi jsou podle autora demografická změna (či spíše situace na trhu práce), technologická změna i to, že se dokážeme poučit z minulosti (v letech 2007-2009 a 2020 nepropukla hospodářská deprese podobná 30. letům minulého století - právě proto, že se svět poučil). Zároveň platí, že v oblasti geopolitiky nic neplatí navždy - i patová situace mezi USA a Čínou zřejmě jednou pomine.

Patricio Galella

The no drawback rule in EU preferential agreements

Zákaz navrácení cla v preferenčních dohodách EU

Global trade and customs journal, Vol. 18, (2023) No. 1, p. 31-36

Autor se v příspěvku zabývá tzv. navracením cla za dovezené zboží (drawback rule) a opačným opatřením (no drawback rule), které takový krok zakazuje. V případě drawback rule mohou exportéři žádat o vrácení dovozního cla u materiálu (vstupů) používaného k výrobě zboží určeného na vývoz. Toto opatření nicméně škodí volnému obchodu - ovlivňuje konečnou cenu výrobku, což nežádoucím způsobem deformuje konkurenční prostředí. Součástí preferenčních dohod Evropské unie bývá opačné opatření - no drawback rule. Autor vysvětluje obě opatření, popisuje jejich rozsah a použití a mj. také objasňuje souvislost s aktivním zušlechťovacím stykem (inward processing regime). - Poznámky.

Time for the tab : global debt (1)

Čas zúčtování : světový dluh (1)

The Economist, Vol. 446, (2023) No. 9335, p. 72-73

Náklady na obsluhu dluhu se v době rostoucích úrokových sazeb ve světě neustále zvyšují. Redakce The Economist sestavila žebříček zadlužení vzhledem k příjmům (debt-to-income ratio) a úrokových sazeb pro firmy, domácnosti i státy. Zahrnuto bylo 58 zemí světa, jejichž ekonomiky společně tvoří 90 % světového HDP. Článek komentuje, jak se růst úrokových sazeb projeví v různých zemích a z jakých předpokladů redakce vycházela. Osud některých zemí i firem bude mj. záviset na vůli Číny - největším světovém věřiteli pro nejhudší země. -- Viz i příspěvek "Changing cash flows: global debt (2)" na s. 74-75 a "Tighter belt, shorter road: debt in poor countries" na s. 14.

Stephan-Götz Richter

Was ist die richtige China-Strategie?

Jaká je správná strategie pro Čínu?

Handelsblatt, Jg. 2023, Nr. 38 (22.2.2023), S. 18

Komentář poukazuje na (a současně demonstruje) posun v německém vnímání souvislosti zahraničněobchodních vztahů a geopolitických zájmů. Autor zdůrazňuje nutnost poučení z vývoje

německo-ruských vztahů v souvislosti s ruskou agresí vůči Ukrajině a obezřetnější přístup k agresivní čínské zahraničněobchodní politice. Postupná německá deindustrializace hrozí přeměnou postavení Německa v „dodavatele Číny“, zejména v oblasti solárních energií a baterií elektromobilů. Rostoucí obchodní deficit s Čínou pak autor shledává jako selhání německé klimatické politiky.

Camilla Hodgson, Aime Williams

World Bank warned over risks from reform

Světová banka varována před riziky spojenými s reformou

Financial Times, Vol. 2023, No. 41252 (20.2.2023), p. 4

Rozvojové země varovaly před tím, aby reforma Světové banky po odchodu prezidenta Davida Malpasse nebyla realizována způsobem, který ohrozí mimořádně vysoký úvěrový rating této finanční instituce. Očekává se, že brzký odchod Trumpem jmenovaného prezidenta urychlí reformy prosazované americkou ministryní financí Janet Yellenovou, které mají zlepšit pomoc chudším zemím v oblasti zmírňování dopadů změn klimatu. Nový prezident World Bank nebyl dosud vybrán.

Podnik a podnikání

Martin Arnold

Eurozone business activity bounces back

Podnikatelská aktivita v eurozóně se zotavuje

Financial Times, Vol. 2023, No. 41254 (22.2.2023), p. 4

Podnikatelská aktivita v eurozóně rostla rychleji, než se očekávalo, což posílilo oživení po loňské energetické krizi i výzvy, aby Evropská centrální banka pokračovala ve zvyšování úrokových sazeb v boji proti vysoké inflaci. Podle zveřejněných údajů vzrostl souhrnný index nákupních manažerů (PMI), který měří aktivitu ve výrobě a službách, na 52,3 bodu z lednových 50,3 bodu. Druhý měsíc po sobě se tak pohyboval nad hranicí 50, což znamená, že většina podniků v bloku 20 zemí vykázala zvýšenou aktivitu.

Oliver Rieckers

Nachlese zur Hauptversammlungssaison 2022 und Ausblick auf 2023.(Teil 1)

Přezkum sezóny valných hromad v roce 2022 a výhled na rok 2023.. (1. část)

Der Betrieb, Jg. 76, (2023) Nr. 6, S. 306-311

První část článku obsahuje přehled zkušeností a praktických trendů, které lze pozorovat v uplynulé sezóně valných hromad akciových společností. Stejně jako v předchozích letech byla většina valných hromad v r. 2022 provedena virtuálně. V některých případech již bylo možné aplikovat nová ustanovení zákona o zavedení virtuálních valných hromad akciových společností a o změně dalších ustanovení. Stručně jsou uvedena i aktuální soudní rozhodnutí s významem pro praxi valných hromad. V části 2 je uveden výhled a shrnutí toho, na co si dát pozor v nadcházejícím období valných hromad v r. 2023. - Poznámky. -- 2. díl článku viz Der Betrieb č. 7/2023, s. 373-378.

Oliver Rieckers

Nachlese zur Hauptversammlungssaison 2022 und Ausblick auf 2023. (Teil 2)

Přezkum sezóny valných hromad v roce 2022 a výhled na rok 2023. (2. část)

Der Betrieb, Jg. 76, (2023) Nr. 7, S. 373-378

V první části článku byl uveden přehled zkušeností a pozorovaných trendů v praxi v uplynulé sezóně valných hromad. Stejně jako v předchozích letech byla většina valných hromad v roce 2022 provedena virtuálně. V části 2 je dále uveden výhled a shrnutí toho, na co si dát pozor v nadcházejícím období valných hromad v roce 2023 (např. oprávnění ve stanovách, doporučení poradců pro hlasování, výkon práv prostřednictvím videokomunikace atd.). - Poznámky.

Revize unijní právní úpravy o podávání zpráv společností o udržitelnosti vstoupila v platnost

Právní rozhledy, Sv. 31, (2023) č. 2, příl. Legislativa, s. i

V lednu 2023 vstoupila v platnost evropská směrnice č. 2022/2464/EU o podávání zpráv o udržitelnosti podniků, která reviduje právní rámec o vykazování nefinančních informací obsažený v evropské směrnici č. 2013/34/EU. Jejím cílem je vytvořit soubor pravidel, která zajistí podávání zpráv o udržitelnosti (informace o environmentálních a sociálních otázkách, lidských právech nebo aspektech správy a řízení)

na stejné úrovni, jako v případě účetního výkaznictví. Článek představuje požadavky revidované směrnice, rozšíření oblasti působnosti na všechny velké společnosti bez ohledu na to, zda jsou kotované či nikoli, a bez předchozí prahové hodnoty 500 zaměstnanců i na malé a střední podniky kotované na burze. Předpokládá se také vypracování evropských standardů pro podávání zpráv a zavádí se celounijní požadavek na audit pro vykázané informace, zajišťující jejich přesnost a spolehlivost.

Pojišťovnictví. Sociální péče

Bundesministerium der Finanzen

Das Generationenkapital : für Gerechtigkeit und solide Staatsfinanzen

Generační kapitál : za spravedlnost a solidní státní finance

Monatsbericht des BMF, Jg. 2023, Nr. 1, S. 8-10

Představení návrhu restrukturalizace financování spolkového důchodového fondu. Ten v reakci na demografický vývoj počítá s investiční kapitálovou složkou, spravovanou fondem KENFO, jejíž základ bude tvořit spolkový úvěr ve výši 10 mld. eur s možností dalšího navýšení diverzifikovanými prostředky. Koncept „generačního kapitálu“ má za cíl zvýšit flexibilitu reakce důchodového systému na demografický vývoj, kde kombinace kapitálově krytých složek financování důchodového fondu se stávajícím důchodovým fondem ulehčí současným plátcům daní a příspěvků.

Leila Abboud

Macron's pension reform meets growing resistance

Macronova důchodová reforma naráží na rostoucí odpor

Financial Times, Vol. 2023, No. 41242 (8.2.2023), p. 2

Plán Emmanuela Macrona zvýšit ve Francii věk odchodu do důchodu o dva roky na 64 let naráží na tvrdý odpor v parlamentu i v ulicích, protože zákonodárci začali o návrhu zákona jednat a odbory okamžitě uspořádaly celonárodní stávkou. Macronova vláda tvrdí, že vyšší věk odchodu do důchodu je nutný k zajištění životaschopnosti francouzského důchodového systému. Podle nedávného průzkumu má však vládní návrh jen 35% podporu veřejnosti.

Václav Mánek, Radka Václavíková

Pojištění pohledávek a zákonná cese podle § 2820 občanského zákoníku

Obchodní právo, Sv. 32, (2023) č. 1, s. 35-40

V České republice působí několik pojišťoven nabízejících tzv. "pojištění pohledávek". Tento produkt míří na situace, kdy se dlužník pojištěného dostane do platební neschopnosti, a v jejím důsledku nemůže uhradit své dluhy vůči pojištěnému. Pojištěný nahlásí pojišťovně škodnou událost a pojišťovna vyplátí pojistné plnění. Článek odpovídá na otázku, jaký je z právního hlediska další osud této neuhrazené pohledávky po výplatě pojistného plnění. Rozebírá, zda pojištěná pohledávka okamžikem výplaty pojistného plnění přejde prostřednictvím tzv. zákonné cese na pojistitele. - Poznámky.

Pozemky a nemovitosti. Bytové hospodářství

Niklas Hoyer, Philipp Frohn

Flaute am Markt

Pokles cen na trhu s nemovitostmi

WirtschaftsWoche, Jg. 2023, Nr. 6, S. 14-25

Rychlý růst úrokových sazeb náhle ukončil realitní boom v Německu. Kvůli příliš drahým úvěrům si již mnozí nemohou dovolit koupit vlastní bydlení. Kupní ceny klesají v souladu s poptávkou, ale nájmy nyní rostou. Atlas cen domů a bytů v 50 největších německých městech poskytuje orientaci a ukazuje, kde se ještě vyplatí kupovat.

Doris Borovcová

Výstavba bytů v rodinných domech v dlouhodobém horizontu

Statistika & my, Sv. 13, (2023) č. 1, s. 26-27

Statistický pohled na výstavbu bytů v rodinných domech v ČR od r. 2000 do současnosti. Autorka charakterizuje hlavní trendy výstavby a podrobněji se zabývá bytovou statistikou r. 2021 (byty ve zděných domech, byty v dřevostavbách, délka stavby, energetická úspornost budov, byty z monolitů). Grafy dokládají počty dokončených bytů podle typu nosné konstrukce a vývoj dispozice bytů v rodinných domech ve zkoumaném období. -- Viz i další příspěvky tematické přílohy Jak se staví v Česku na s. 21-35 (výkyvy ve stavebnictví, statistika bytové a nebytové výstavby, stavební produkce v r. 2022, hypotéky, dohled nad kvalitou výstavby).

Práce. Zaměstnanci. Zaměstnavatelé

Amazing inventions

Úžasné vynálezy

The Economist, Vol. 446, (2023) No. 9332, p. 66

O dopadech nových technologií na produktivitu a trh práce v souvislosti se vznikem umělé inteligence (ChatGPT) a s odkazy na odbornou literaturu k tématu i příklady z minulosti. Může trvat až desetiletí, než se projeví dopady určité inovace na produktivitě. V minulosti k masivní technologické nezaměstnanosti vlivem nových vynálezů nedošlo, spíše ale mohou zaniknout určitá povolání, což může vést i k nepokojům (v minulosti rostla poptávka po málo a vysoce kvalifikovaných zaměstnancích a zároveň mizela poptávka po středně kvalifikovaných pracovnících). Podstatné ovšem bude také to, zda zvýšená produktivita a nízké náklady způsobí pouze mírný, nebo výrazně vysoký nárůst poptávky.

By Niklas Engbom and Christian Moser

Earnings inequality and the minimum wage : evidence from Brazil

Nerovnost výdělků a minimální mzda : poznatky z Brazílie

The American Economic Review, Vol. 112, (2022) No. 12, p. 3803-3847

Studie na příkladu Brazílie zkoumá vliv zvýšení minimální mzdy na nerovnost ve výši výdělků. K analýze byla použita data z období let 1996-2018. Je zjištěno, že zvýšení minimální mzdy ovlivňuje výši mezd i na dalších úrovních mzdového rozdělení a že zvýšení minimální mzdy přispělo ke snížení nerovností ze 45 %. - Poznámky.

Jana Komendová

Nerovné zacházení z důvodu věku v zaměstnání a při výkonu povolání

Právník, Sv. 162, (2023) č. 2, s. 103-121

Článek se věnuje problematice nerovného zacházení z důvodu věku v zaměstnání a při výkonu povolání z pohledu diskriminace, která je zakázána. Autorka se zaměřuje na pozitivní a negativní vymezení diskriminace dle české i evropské právní úpravy, upozorňuje také na výjimky ze zákazu rozdílného zacházení (dle evropské směrnice č. 2000/78/EU a antidiskriminačního zákona). Dále rozebírá výkladové přístupy k dané problematice ze strany Soudního dvora EU. Zvažuje nejčastější formy nerovného zacházení z důvodu věku, kterými jsou stanovení maximální věkové hranice pro přístup k určitému zaměstnání či povolání; ukončení pracovního poměru při dosažení stanovené věkové hranice; nerovný přístup k sociálním výhodám souvisejícím se zaměstnáním a snížení ochrany stability pracovního poměru z důvodu věku. - Poznámky.

By Ana Figueiredo

Wage cyclicity and labor market sorting

Cykličnost mezd a tzv. třídění na trhu práce

The American Economic Review, Vol. 112, (2022) No. 4 (Insights), p. 425-442

Autorka analyzuje vývoj mezd v průběhu hospodářského cyklu v souvislosti s tzv. "nesouladem v dovednostech" (skill mismatch) - rozdílem mezi skutečnými schopnostmi pracovníka a požadovanou kvalifikací na dané pracovní místo. Identifikovány jsou mj. výrazné rozdíly ve mzdové cykličnosti napříč rozdělením nesouladu v dovednostech. Nárůst mzdové cykličnosti napříč tímto rozdělením je dán zejména nadměrnou kvalifikací - čím je vyšší kvalifikace daného pracovníka vzhledem k požadované kvalifikaci, tím citlivější jsou mzdy na hospodářskou situaci. - Poznámky.

Karolína Zábojníková

Zaměstnanost v EU roste

Statistika & my, Sv. 13, (2023) č. 1, s. 47

Stručné seznámení se statistikou zaměstnanosti v členských státech Evropské unie ve třetím čtvrtletí r. 2022. Navzdory zvolnění ekonomického růstu se zaměstnanost ve většině zemí EU zvyšovala, meziročně byla v celé EU vyšší o 1,5 % (ČR s růstem 1,8 % překonalo evropský průměr ovlivněný slabším růstem ve velkých ekonomikách). Nižší byl počet zaměstnaných v Polsku (- 0,7 %) a Rumunsku (- 0,1 %), nejvýraznější dynamiku zaměstnanosti měla Malta (5,9 %), Litva (5,5 %) a Estonsko (3,7 %). Graf ukazuje a porovnává růst celkové zaměstnanosti v jednotlivých zemích EU ve 3. čtvrtletí 2022 meziročně.

Zkrácené obsahy časopisů

Plné texty některých článků jsou zaměstnancům resortu financí dostupné v aplikaci Aktivní noviny

Práce, mzdy, odvody bez chyb, pokut a penále [PaM]

Sv. 18, (2023) č. 3-4

Novela zákona o důchodovém pojištění – zákon č. 455/2022 Sb. (s. 5-9); Lékařské prohlídky na pracovišti – změny (s. 10-12); Proplacení přestávek v práci (s. 13-16); Zvláštní způsoby pracovní činnosti (s. 17-19); Výpověď ze zdravotních důvodů – problémy z praxe (s. 24-28); Zvláštní druhy povinnosti zaměstnance k náhradě škody (s. 29-34); Trestní odpovědnost zaměstnavatele ve zdravotním pojištění (s. 39-41); Výpověď z pracovního poměru – rozšíření zákazu (s. 42-45); Stravování zaměstnanců – daňové limity (s. 46-49); Odměňování práce přesčas (s. 50-52); Zaručená mzda v roce 2023 (s. 55-57); Srážky ze mzdy – nová konstrukce i valorizace parametrů - nařízení č. 436/2022 Sb. (s. 65-70); Zdravotní pojištění a dohody o pracovní činnosti – nově (s. 74-75); Podmínky účasti na důchodovém a nemocenském pojištění (s. 76-79); Sociální pojištění: aktuální právní úprava (s. 83-85); Žádost o prominutí úroku z prodlení (§ 259b až 259c daňového řádu) – vzor (s. 91); Žádost o prominutí penále (§ 259a a 259c daňového řádu) – vzor (s. 92); Žádost o vyplacení záloh na daňový odpočet (§ 174a a 174b daňového řádu) – vzor (s. 94); Právo stavby v majetku příspěvkových organizací (s. 102-104); Etický kodex a jeho význam ve firmě (s. 107-108).

Právo

Robert Nersesjan

Akt o digitálních trzích vstoupil v platnost

Antitrust, Sv. 2022, č. 4, s. 113-117

Dne 1.11.2022 vstoupilo v platnost nařízení o spravedlivých trzích otevřených hospodářské soutěži v digitálním odvětví (DMA), které je součástí komplexní evropské iniciativy pro regulaci velkých digitálních platforem. Autor v obecné rovině představuje DMA (osobní působnost, podmínky pro získání statutu strážce (gatekeeper), povinnosti strážců, sankce) a zdůrazňuje, že DMA představuje progresivní a inovativní právní předpis, který při správné aplikaci může být účinným nástrojem pro narovnání hospodářské soutěže v digitálním sektoru. V kontextu nedávného vývoje rozhodovací praxe Soudního dvora EU se také zamýšlí nad aplikací zásady ne bis in idem na řízení zahájená dle DMA. - Poznámky.

Tomáš Grygar

Délka a běh promlčecích (prekluzivních) dob u přestupků. 1. část

Právní rozhledy, Sv. 31, (2023) č. 1, s. 1-9

Promlčení (prekluze) přestupku je v praxi nejčastějším důvodem zániku přestupkové odpovědnosti. Jasné stanovení a následné určení délky prekluzivní doby a pravidel pro její běh představuje jeden z prvků posílení právní jistoty. Autor nejprve poukazuje na právně-teoretická východiska a na právní povahu promlčení přestupku, dále analyzuje obecné i zvláštní prekluzivní doby v českém přestupkovém právu. Upozorňuje na nekonceptnost některých zvolených řešení (a to i v komparativním srovnání) a nastiňuje možná řešení de lege ferenda. V tabulce jsou přehledně shrnuty délky zvláštních prekluzivních dob dle některých zákonů obsahujících skutkové podstaty přestupků. - Poznámky.

Jaroslav Kudrna, Tereza Ševčíková

Nejrozsáhlejší změny pravidel rozhodčího řízení ICSID v jejich historii : evoluce, nebo revoluce?

Právník, Sv. 162, (2023) č. 2, s. 152-174

Článek analyzuje zásadní změny, které přinesla nejrozsáhlejší novelizace procesních pravidel Mezinárodního střediska pro řešení investičních sporů (ICSID) za posledních 55 let. Proces novelizace probíhal od r. 2016 a nová pravidla vstoupila v platnost 1.7.2022. Cílem novely procesních pravidel ICSID je jejich modernizace, zefektivnění a zjednodušení, ale také využití informačních technologií ke snížení ekologické zátěže. Přijaté změny se týkají nejen pravidel v rozhodčích řízeních podle Úmluvy ICSID, ale také řízení podle Doplňkových pravidel ICSID. Navíc vznikly dva nové samostatné dokumenty - Mediační pravidla ICSID a Pravidla ICSID pro zjišťování skutečností. Autoři také reflektují obsah změn v kontextu probíhající diskuse k reformě mezinárodní investiční arbitráže. Hodnotí, že novela podstatně zlepšuje pravidla ICSID a řeší mnoho aktuálních problémů, které vyvstaly v souvislosti se stávajícím systémem řešení sporů mezi investorem a státem. Byl rozšířen výběr postupů řešení sporů, které mají nově státy a investoři k dispozici. - Poznámky.

Zuzana Hlaváčová

O prvním setkání s mediátorem a jeho místě v připravovaném novém civilním procesním kodexu

Ad Notam, Sv. 28, (2022) č. 4, s. 27-30

Příspěvek shrnuje základní poznatky o prvním setkání s mediátorem, zejména z pohledu možné soudem nařízené povinné mediace, prostřednictvím které soud naplňuje svou povinnost usilovat o smír mezi účastníky. Autorka analyzuje nařízenou a povinnou mediaci, zvažuje princip dobrovolnosti mediace, efektivitu prvního setkání a vyjadřuje se k vhodnosti zachování tohoto procesního nástroje i v návrhu nového civilního řádu soudního. Domnívá se, že nelze souhlasit s názorem, že by první setkání s mediátorem nařízené soudem odporovalo zásadě dobrovolnosti mediace, ani s tvrzením, že představuje zbytečný průtah v řízení. Ukázalo se, že se jedná o účinný způsob, jak přivést účastníky řízení k mediaci a ke smírnému řešení jejich sporu. - Poznámky.

Petr Kyselák

Výhrada vlastnického práva v insolvenčním řízení. Díl I

Právní rozhledy, Sv. 31, (2023) č. 2, s. 47-53

Příspěvek analyzuje způsob uplatnění práv vzniklých z titulu sjednané doložky o výhradě vlastnictví v insolvenčním řízení, zejména s ohledem na specifika daného řízení. Výhradou vlastnického práva se efektivně kvazizajišťuje pohledávka věřitele. Posiluje se jí pozice prodávajícího vůči kupujícímu i třetím osobám, které by případně mohly požadovat nucený prodej věci k uspokojení svých pohledávek za kupujícími. V této části autor osvětluje koncepci výhrady vlastnického práva, obecnou právní úpravu zakotvenou v § 2132 a násl. občanského zákoníku i zvláštní úpravu dle § 260 insolvenčního zákona. Rozebírá účinky a systematiku sjednané výhrady vlastnictví v insolvenčním zákoně, požadavek předání předmětu výhrady vlastnického práva a možnost odstoupení od smlouvy. - Poznámka.

Zákon o hromadném řízení

Právní rozhledy, Sv. 31, (2023) č. 2, Aktualita, s. ii

Informace o návrhu zákona o hromadném řízení, který má do právního řádu ČR transponovat unijní směrnici o zástupných žalobách č. 2020/1828/EU. Směrnice ukládá členským státům přijetí kolektivního soudního řízení za účelem zlepšení vymáhání práv spotřebitelů; podstata navrhované hromadné žaloby spočívá v tom, že jednou žalobou jsou uplatněny všechny nároky vzniklé z jediné protiprávní činnosti, které tak lze vymoci v jednom soudním řízení. Je zdůrazněno, že vůči návrhu zákona se v odborné sféře objevuje řada kritických připomínek, např. k vymezení aktivní a pasivní žalobní legitimace a ke zvolenému výlučně přihlašovacímu režimu opt-in. Navržená účinnost nového zákona je k 25.6.2023.

Ondřej Drachovský

Zohlednění bezúplatných plnění od zůstavitele v dědickém právu

Ad Notam, Sv. 28, (2022) č. 4, s. 12-15

Započtení v dědickém právu je institutem, který vede k zohlednění bezúplatných plnění ze zůstavitelova majetku při určování výše dědických podílů či povinných dílů. Příspěvek přináší teoretický pohled na

započtení v českém dědickém právu. Věnuje se rozdílům a podobnostem mezi započtením na povinný díl a započtením na dědický podíl, smyslu a účelu obou alternativ započtení a zdůrazňuje, že pojetí započtení na povinný díl takřka vůbec nechrání nepominutelné dědice. Autor také stručně představuje základní terminologii a možné podoby započtení na povinný díl a přechodnou úpravu započtení. Domnívá se, že by zákonodárci měli přistoupit ke změně dědickoprávního zohlednění bezúplatných plnění získaných od zůstavitele. - Poznámky.

Statistika. Demografie. Sociologie

Magda Brázdová

Co je EGR

Statistika & my, Sv. 13, (2023) č. 1, s. 16-17

Seznámení s Evropským statistickým registrem nadnárodních skupin podniků EuroGroups Register (EGR). EGR byl vytvořen na základě spolupráce mezi Eurostatem a národními statistickými úřady členských států EU a zemí EFTA. Slouží výhradně statistickým účelům a poskytuje údaje o skupinách podniků, podnicích a právních jednotkách, o jejich identifikaci, složení a stratifikačních parametrech, o kontrolních a vlastnických vztazích, demografických událostech a ekonomických proměnných. V příspěvku je přiblížen pilotní projekt evropského registru, EGR verze 1.0 a 2.0 a postupné budování informačního systému, který koordinuje a zkvalitňuje data o mezinárodních společnostech. Dále je popsána výměna dat mezi EGR a národními statistickými úřady, jednotlivé aplikace EGR a vývoj počtu jednotek zahrnutých v EGR za období 2015-2020.

Jiří Kamenický

Turismus na cestě k normálu

Statistika & my, Sv. 13, (2023) č. 1, s. 10-13

Podmínky pro další zotavování cestovního ruchu byly v r. 2022 obecně příznivé, zejména s ohledem na globální zlepšování pandemické situace, spojené s odstraňováním zbývajících administrativních i jiných bariér cestování. Článek přináší sektorovou statistiku segmentů turismu v Česku za r. 2022, situaci porovnává s rokem předcházejícím a uvádí, že zájem obyvatel ČR o cesty do zahraničí se výrazně přiblížil silným rokům 2018 a 2019. Nicméně lázeňská a konferenční turistika se zotavují pomaleji. Grafy ilustrují indexy tržeb ve službách se silnou vazbou na cestovní ruch (za období 2007-2022), rozdíly v počtu zahraničních hostů v hromadných ubytovacích zařízeních v ČR a počet hostů z ČR ubytovaných ve vybraných evropských zemích v období 2018-2022.

Účetnictví

Zkrácené obsahy časopisů

Plné texty některých článků jsou zaměstnancům resortu financí dostupné v aplikaci Aktivní noviny

Účetnictví v praxi

Sv. 27, (2023) č. 2

Legislativní novinky k 24.1.2023 - pokyn GFŘ D-59, písemnosti doručované datovou schránkou versus listinná podoba doručení, žádost o zrušení registrace k DPH (s. 2-3); Pravidla daňového řádu pro datové schránky (s. 4-8); Daňové limity pro nepeněžní a peněžitý příspěvek na stravování v roce 2023 (s. 9-12); DPH skupina (s. 13-16); Následky ukončení registrace plátce DPH v účetnictví (s. 17-20); Některá upozornění před ročním zúčtováním záloh (s. 21-24); Průvodce Koordinačními výbory (s. 25-31); Zdravotní pojištění - když zaměstnanec podniká (s. 32-36).

Veřejná správa

Erkmen Giray Aslim, Bilin Neyapti

Fiscal decentralization, political heterogeneity and welfare [elektronický zdroj]

Fiskální decentralizace, politická heterogenita a blahobyt

Prague economic papers, Vol. 31 (2022), No. 5, p. 347-376

Autoři se zabývají tématem fiskální decentralizace v modelu, který popisuje interakci mezi vládou (central government, CG) a místní samosprávou (local government, LG). Konkrétně je vysvětlen vztah mezi fiskální decentralizací, blahobytem, příjmovou distribucí, politickou polarizací a politickou jednotou. Stupeň politického sladění mezi vládou a místní samosprávou se u jednotlivých místních samospráv liší. Dle uvedených závěrů se optimální daňová sazba a daňové příjmy zvyšují s politickou jednotou, efektivita výběru daní se mezi jednotlivými místními správami neliší a s fiskální decentralizací klesá. Daňové příjmy vrcholí na střední úrovni fiskální decentralizace. Zkoumán byl také vliv tzv. efektu přelévání (spillover effect). - Poznámky. Plný text dostupný z: http://knihovna.mfcr.cz/earchiv/2023/02/PEP_5_2022-347-376.pdf

Tomáš Kruták

K uložení zákazu plnění smlouvy a k jeho dopadům

Veřejné zakázky v praxi, Sv. 11, (2023) č. 1, s. 29-32

Uložení zákazu plnění smlouvy představuje svým způsobem výjimečné nápravné opatření, vyhrazené pro případy nejzásadnějších prohřešků zadavatele při zadávání veřejných zakázek. Zákaz nezasahuje do průběhu zadávacího řízení, ale do již uzavřené smlouvy, tj. často do fáze vlastní realizace VZ. Tento institut slouží k ochraně dodavatele, který měl reálný zájem na získání dané zakázky, jiný subjekt se zákazu plnění smlouvy domáhat nemůže. Článek představuje evropskou a českou právní úpravu zákazu plnění smlouvy (§ 254 a násl. zákona č. 134/2016 Sb.) a uvádí, že v ČR byla zvolena právní konstrukce vedoucí k tomu, aby byla smlouva považována za neúčinnou, ve formě neplatnosti smlouvy. Dále se zabývá postupem v případech hodných zvláštního zřetele a zvažuje problematiku důsledků neplatnosti smlouvy (v případě rozpracovaných VZ to může znamenat velmi komplikované vypořádání již poskytnutých plnění).

Adéla Havlová, Martin Mužík

Následky a souvislosti zákazu plnění veřejných zakázek nebo účasti ve veřejné soutěži

Veřejné zakázky v praxi, Sv. 11, (2023) č. 1, s. 4-9

Trest zákazu plnění veřejné zakázky nebo účasti ve veřejné soutěži je svým charakterem a trestní sazbou způsobit výrazně ovlivnit činnost či samotnou existenci právnických osob, jimž byl uložen. Autoři objasňují ukládání trestu zákazu plnění veřejných zakázek dle § 21 zákona o trestní odpovědnosti právnických osob č. 418/2011 Sb. a v obecné rovině analyzují téma trestu zákazu v širších souvislostech zakázkového zákona.

Lenka Vaňková, Tomáš Lechner

Novinky v datových schránkách pro znalce

Odhadce a oceňování majetku, Sv. 28, (2022) č. 3-4, s. 55-63

Článek se zabývá změnami v datových schránkách, které by měly nabýt účinnosti dne 1. ledna 2023 a které vycházejí z novelizace zákona č. 300/2008 Sb., o elektronických úkonech a autorizované konverzi dokumentů, a dále plánovanými změnami v prováděcí vyhlášce č. 194/2009 Sb., o stanovení podrobností užívání a provozování informačního systému datových schránek. V souvislosti s tím upozorňuje na existenci více typů a podtypů datových schránek a ukazuje rozdíl mezi datovou zprávou a poštovní datovou zprávou. Dále jsou popsány dopady změn v příslušných předpisech na jednotlivé kategorie uživatelů datových schránek. Článek detailně diskutuje plánované změny v citované prováděcí vyhlášce, zejména rozšíření datových formátů a navýšení velikosti jedné datové zprávy. Samostatně jsou rozebrány dopady všech těchto změn na práci znalců s datovými schránkami. - Poznámky.

Michal Šilhánek, Stanislav Pažout

Odpovědnost administrátora veřejné zakázky za škodu způsobenou zadavateli

Veřejné zakázky, Sv. 2023, č. 1, s. 41-45

Příspěvek rozebírá možnost zadavatele využít při zadávání veřejné zakázky služeb administrátora veřejných zakázek a zvažuje, zda a jaké nároky má zadavatel vůči administrátorovi k odčinění škody, kterou zadavateli mohl způsobit nevhodným či nezákonným postupem. Pro posouzení odpovědnosti je s ohledem na stručnost zákonné úpravy podstatné zejména smluvní ujednání mezi zadavatelem a administrátorem, proto článek objasňuje požadavky na tuto smlouvu. Dále podrobně přibližuje téma odpovědnosti administrátora za škodu, smluvní vymezení odpovědnosti a důležitost pojištění profesní odpovědnosti administrátora. Autoři uvádějí, že se uplatní zejména základní pravidla pro posouzení odpovědnosti za vzniklou škodu, včetně toho, že pro odpovědnost za škodu je třeba zkoumat příčinu škody, vznik škodného následku a příčinnou souvislost mezi příčinou a následkem, stejně jako otázku zavinění škůdce. -- K tématu pojištění profesní odpovědnosti advokátů ve veřejných zakázkách viz *Veřejné zakázky v praxi* č. 2/2023, s. 24-26.

Karel Zuska

Průvodce veřejnou podporou : veřejná podpora ve veřejných zakázkách

Veřejné zakázky, Sv. 2023, č. 1, s. 46-48

Rozhovor s odborníkem na oblast veřejných zakázek K. Zuskou k prolínání problematiky veřejné podpory a veřejného zadávání. Vysvětluje v něm tzv. kritérium subjektu v tržním hospodářství, jeho podkritéria uplatňující se v oblasti zadávání veřejných zakázek (kritérium soukromého kupujícího, kritérium soukromého věřitele) a podmínky k zajištění souladu transakce s tržními podmínkami. Upozorňuje, na co si musí zadavatelé dát pozor, aby nedošlo z jejich strany k poskytnutí nedovolené veřejné podpory. Zdůrazňuje nutnost nastavení a plnění obchodních podmínek na tržním principu a vymáhání smluvních či zákonných sankcí či náhrad škody, na které veřejnému zadavateli v souvislosti s realizací veřejné zakázky vznikl oprávněný nárok. - Poznámky.

Pavčina Minaříková

Veřejné zakázky v době pandemie covidu-19

Právník, Sv. 162, (2023) č. 1, s. 65-74

Článek rozebírá fungování systému zadávání veřejných zakázek v době pandemie covid-19 a nastiňuje možnosti řešení veřejného zadávání v budoucnu. Autorka nejprve charakterizuje jednotlivé cesty, kterými byly zadávány veřejné zakázky v nestandardní době celosvětové pandemie (pokyny EK doporučovaly tři způsoby: alternativní řešení a zapojení trhu; použití zrychleného postupu; jednací řízení bez uveřejnění). Další část článku se věnuje konkrétním opatřením v oblasti veřejného zadávání ve vybraných státech EU (Itálie, Chorvatsko, Lotyšsko) a jejich vzájemnému porovnání. Ukázalo se, že zadavatelé začaly využívat do té doby takřka opomíjené zadávací postupy, zrychlili zadávání a začali se zaměřovat na alternativní využití trhu. Získali ponaučení, jak rychle, efektivně zajistit fungování veřejného sektoru a jak fungovat v době kritického nouzového stavu. - Poznámky.

Vláda schválila novou právní úpravu veřejných dražeb

Právní rozhledy, Sv. 31, (2023) č. 1, příl. Legislativa, s. i

Informace o schválení návrhu zákona o veřejných dražbách a tzv. doprovodného zákona vládou ČR. Úprava má nahradit dosud platný zákon č. 26/2000 Sb. a je obsahově totožná s návrhem, který byl v červnu 2020 předložen Poslanecké sněmovně (tisk č. 913) a k jehož projednávání však nedošlo. Hlavním cílem navržené právní úpravy veřejných dražeb je reagovat na nesoulad stávající úpravy s platnou a účinnou úpravou občanského zákoníku, zejména na odlišný způsob nabytí vlastnického práva v dražbě. Obsahuje komplexní úpravu provádění elektronických dražeb, upravuje sankce za porušení povinností a snižuje administrativní zátěž adresátů zákona (zjednodušení dražebního procesu). Dále stanoví úpravu vzniku centrální evidence veřejných dražeb. Veřejná dražba bude nově chápána jako zvláštní způsob uzavření smlouvy ve smyslu § 1771 ObčZ.

Lukáš Pruška, Markéta Kolbová

Zadávací lhůta pohledem ÚOHS : jaké je nejnovější dění?

Veřejné zakázky v praxi, Sv. 11, (2023) č. 1, s. 52-56

Zadávací lhůta je právním nástrojem v dispozici zadavatele, kterým je oprávněn časově ohraničit průběh zadávacího řízení. Účastníci zadávacího řízení jsou po dobu běhu lhůty svými nabídkami vázáni bez možnosti z řízení odstoupit. Příspěvek podrobněji rozebírá otázky spojené se stanovením zadávací lhůty, počítáním lhůty a s během a stavěním zadávací lhůty. Poté autoři přibližují ukončení zadávacího řízení ex lege při marném uplynutí lhůty a problematiku dokládají relevantními rozhodnutími ÚOHS. Zdůrazňují, že v důsledku zadávací lhůty může dojít nejen např. k vyloučení účastníků zadávacího řízení, kteří neprodlouží platnost svých jistot, ale též k ukončení řízení ze zákona.

Zkrácené obsahy časopisů

Plné texty některých článků jsou zaměstnancům resortu financí dostupné v aplikaci Aktivní noviny

Moderní obec : odborný časopis pro veřejnou správu

Sv. 29, (2023) č. 2

Investiční aktivita obcí nepolevila ani v letech s pandemií koronaviru - kapitálové výdaje obcí (s. 14-15); Inkasa daní surfovala na obrovské vlně inflace, která dorazí na pobřeží, i když domácnosti předvádějí svou touhu žít a užít si, co to jen jde - daňové příjmy (s. 16-17); Daň z nemovitých věcí jako nevyužitý potenciál růstu příjmu obcí? Nejasnosti ve výkladu zákona tomu nepomáhají (s. 18-19); Spolupráce investora a obce je pro výstavbu větrných parků klíčová (s. 21); Návrh nového nařízení pro obalový odpad plánuje velké změny v systému (1) (s. 30); Technologické trendy veřejné správy pro rok 2023 (s. 36); Regionální nerovnosti ve zdraví jsou faktem, o kterém je dobré vědět (s. 46-47); Vyhlašování právních předpisů obcí (1) - 35/2021 Sb. (s. 52); Kamerové záznamy v prostorách obytného domu (s. 54).

Veřejná správa

Sv. 34, (2023) č. 2

Ministerstvo financí: Stav obecních rozpočtů je příznivý (s. 4-5); Provozní náklady jsou v rozpočtu na prvním místě - obecní rozpočty (s. 6-7); Dokonalá inspirace, která může při schvalování účetní závěrky posloužit (s. 8-10); Cirkulární ekonomika tvoří budoucnost (s. 11-12); Radka Vladyková: Jsme můstkem mezi první linií komunální politiky a vrcholnými orgány země - Svaz měst a obcí ČR (s. 14-17); Ministerstvo vnitra spouští srozumitelný informační servis online i ve veřejném prostoru (s. 18-19); Město a obec jako zákazník: Jak nastavit smluvní vztahy v energetice (s. 20-22); Novinky ve služebním označení i zavedení funkčního období - změny zákona o státní službě (s. 24-25); Budou občané za vstup do českých měst platit? (s. 26-27); Úspěšný tým Data KHK předává zkušenosti (s. 30-31); Nová odpadová legislativa: úhrada nákladů obcí za úklid litteringu (s. 32-33); Umělá inteligence versus správci osobních údajů (s. 34-35); Přehledně z EU: Švédsko převzalo štafetu od České republiky (s. 36-37); Inspirace z Evropy: cirkulární řešení pro města (s. 38-39).

Veřejné finance. Rozpočet

Axel Mathot and Andrew Park

Budgeting in Romania 2022 [elektronický zdroj]

Rozpočtování v Rumunsku v roce 2022

OECD journal on budgeting, Vol. 22 (2022), No. 3, p. 1-21

Rumunsko učinilo během posledních dvaceti let významné změny ve svém rozpočtovém systému a zavedlo řadu opatření, která měla posílit transparentnost fiskální politiky. K dalším změnám došlo v oblasti fiskálního řízení a reportování. Článek shrnuje rumunský rozpočtový proces a uvádí příležitosti, jak posílit rozpočtový dohled. Příspěvek navazuje na přezkum rozpočtového procesu v Rumunsku ze strany OECD, který proběhl v roce 2021. - Poznámky. Plný text dostupný z: <https://doi.org/10.1787/24877232-en>

Van Bon Nguyen

Counter-cyclical fiscal policy in developed countries : does governance hinder? [elektronický zdroj]
Proticyklická fiskální politika v rozvinutých zemích : překáží řízení?

Prague economic papers, Vol. 31 (2022), No. 6, p. 482-508

Příspěvek na datech ze 27 vyspělých zemí z let 2002-2019 zkoumá prostřednictvím statistických metod souvislost mezi proticyklickou fiskální politikou a vládnutím či řízením (governance; v příspěvku je mj. hodnoceno potírání korupce, politická stabilita a absence násilí, a další faktory). Je mj. zjištěno, že v období před volbami mají vlády tendenci navrhovat fiskální opatření příznivá pro své voliče, což proticyklickou fiskální politiku omezuje. - Poznámky. Plný text dostupný z: http://knihovna.mfcr.cz/earchiv/2023/02/PEP_6_2022-482-508.pdf

Suleyman Kasal and Sebnem Tosunoglu

Effects of fiscal policy uncertainty on Turkish economy [elektronický zdroj]

Vliv nejisté fiskální politiky na tureckou ekonomiku

Prague economic papers, Vol. 31 (2022), No. 6, p. 538-566

Autoři v příspěvku určují tzv. index nejistoty fiskální politiky pro tureckou ekonomiku. Použita byla data z let 1998-2020. Šoky fiskální politiky mají na tureckou ekonomiku škodlivé a dlouhodobé účinky (ovlivňují důvěru v ekonomiku, měnový kurz, výstup, spotřebu i investice). Součástí článku jsou matematicko-statistické modely, v grafu je také vyjádřeno, které události v průběhu let k nejistotě přispěly. Jedná se o politické i ekonomické krize, protipandemická opatření, nebo např. i daňovou nejistotu (mj. odložení již avizovaných změn daňových sazeb). - Poznámky. Plný text dostupný z: <https://doi.org/10.18267/j.pep.811>

Martin Gorčák, Stanislav Šaroch

Fiscal councils in EU member states : impact on fiscal discipline [elektronický zdroj]

Fiskální rady v členských zemích EU : dopad na fiskální disciplínu

Prague economic papers, Vol. 31 (2022), No. 5, p. 327-346

Ke vzniku tzv. fiskálních rad (nezávislých fiskálních institucí; IFIs) došlo v Evropské unii při zatím poslední revizi Paktu stability a růstu v r. 2011. Autoři v článku analyzují prostřednictvím regresních metod a dat z období 1995-2019 vliv těchto institucí na veřejné finance. Je zjištěno, že fiskální rady doplňují fiskální pravidla - pomáhají omezit vychýlení deficitu v členských zemích tím, že dohlížejí na dodržování fiskálních pravidel a tím, že schvalují makroekonomické a rozpočtové predikce. - Poznámky. Plný text dostupný z: http://knihovna.mfcr.cz/earchiv/2023/02/PEP_5_2022-327-346.pdf

Nicol Scherie

Gender budgeting : the economic and fiscal rationale [elektronický zdroj]

Genderové rozpočtování : ekonomické a fiskální odůvodnění

OECD journal on budgeting, Vol. 22 (2022), No. 3, p. 1-16

Příspěvek poukazuje na ekonomické a fiskální výhody, které může přinést vyšší participace žen na trhu práce v zemích OECD. Zvýšení účasti žen na trhu práce může vést k růstu HDP a produktivity a k posílení fiskální udržitelnosti. Článek uvádí, jak prostřednictvím genderového rozpočtování vytvářet taková opatření, která pomohou omezit rozdíly mezi muži a ženami na trhu práce a která přispějí k dosažení zmíněných fiskálních a ekonomických přínosů. - Poznámky. -- Více k tématu "gender budgeting" viz i další článek v čísle: Gender perspectives in spending review - <https://doi.org/10.1787/4b676369-en>. Plný text dostupný z: <https://doi.org/10.1787/9ca9b221-en>

Scott Cameron, Margaux Lelong, Lisa von Trapp

More than words : potential roles for independent fiscal institutions (IFIs) in green budgeting [elektronický zdroj]

Více než slova : možné role nezávislých fiskálních institucí (IFIs) při zeleném rozpočtování

OECD journal on budgeting, Vol. 22 (2022), No. 3, p. 2-24

Příspěvek po krátkém úvodu o pozadí zeleného rozpočtování (green budgeting), kde jsou připomenuty mezinárodní dohody týkající se ochrany klimatu a životního prostředí, uvádí roli tzv. nezávislých fiskálních institucí v této oblasti. Nezávislé fiskální instituce by mohly podpořit zelené rozpočtování čtyřmi cestami: dohledem nad dodržováním zeleného rozpočtování; přezkoumáváním prognóz a

tvorbou alternativních predikcí s ohledem na změny klimatu; kalkulací nákladů a hodnocením programů (mj. hodnocení environmentálních externalit či přípravou analýz nákladů a přínosů zelených iniciativ) či výzkumnou činností. - Poznámky. Plný text dostupný z: <https://doi.org/10.1787/6fcb2fb4-en>

Jörg Krämer

Neue Schulden schwächen die EU

Nové dluhy oslabují EU

Handelsblatt, Jg. 2023, Nr. 43 (1.3.2023), S. 18

Kritický komentář k chystanému evropskému „Fondu suverenity“ v reakci na americký Inflation Reduction Act. Kritizuje myšlenku, že vyšší finanční pomoc a daňové výhody samy o sobě zaručí zvýšení konkurenceschopnosti, poukazuje na riskantnost dalšího uvolňování pravidel dotací a finanční pomoci v rámci EU, již tak zatížené koronavirovými programy, a vymezuje se proti dalšímu dluhovému financování. Autor také poznamenává, že samotná koncepce fondu nese znaky samoúčelné reakce na IRA, a uvažuje nad důsledky dluhového financování, kdy dlužníkem nejsou jednotlivé členské země, ale EU jako celek.

Marc Robinson

Public finances after the COVID-19 pandemic [elektronický zdroj]

Veřejné finance po pandemii nemoci covid-19

OECD journal on budgeting, Vol. 22 (2022), No. 3, p. 1-44

V následujících desetiletích budou muset státy OECD sladit dvě protichůdné potřeby: na jednu stranu poroste tlak na další výdaje v různých oblastech, které jsou navíc prioritní; zároveň bude nutné konsolidovat veřejné rozpočty. Článek se zabývá dopady této skutečnosti na rozpočtový proces. Věnuje se mj. roli přezkoumávání výdajů (spending review), výdajovým stropům, přerozdělování, či měřítkům fiskální udržitelnosti. - Poznámky. Plný text dostupný z: <https://doi.org/10.1787/f26b2a3b-en>

Max Seddon, Anastasia Stognei

Russia suffers budget deficit of \$25bn after oil and gas revenues fall

Rusko má po poklesu příjmů z ropy a plynu rozpočtový deficit ve výši 25 miliard dolarů

Financial Times, Vol. 2023, No. 41241 (7.2.2023), p. 2

Ruský rozpočtový schodek dosáhl v lednu 25 miliard dolarů (76 bilionů rublů), protože Kreml zvýšil výdaje na obranu a západní hospodářské sankce začaly zasahovat příjmy země z ropy a plynu. Oficiální údaje jsou nejnovější známkou škod, které invaze na Ukrajinu nadále působí ruské ekonomice téměř rok od počátku invaze. Ministerstvo financí uvedlo, že příjmy z ropy a zemního plynu meziročně klesly o 46 % na 426 miliard rublů, přičemž vinu za tento pokles nesou zejména klesající ceny ropy Ural.

Jiří Reichl

Zrušení EET: vláda neposlouchá sociální partnery

Sondy, Sv. 2022, č. 12, s. 20-21

Kritický pohled Českomoravské komory odborových svazů (ČMKOS) na zrušení elektronické evidence tržeb (EET) od ledna 2023. Autor uvádí, že zrušení EET připraví státní rozpočet až o 20 miliard korun ročně. ČMKOS nebyla vyslyšena v žádostech o rozšíření působnosti EET podle původních plánů, což je jeden z příkladů nastoleného trendu opomíjení sociálních partnerů či jejich ignorance ze strany vlády. Dále příspěvek shrnuje výtky k předloženému státnímu rozpočtu na r. 2023.

Zdravotnictví

Cordula Tutt, Henryk Hielscher, Dieter Schnaas

Klinisch scheintot

Klinická smrt

WirtschaftsWoche, Jg. 2023, Nr. 8, S. 14-21

Nemocnic v Německu je příliš mnoho, ale péče není všude dost. Má to napravit reforma: méně lůžek, více lékařů na venkově, specializace, zavírání. Ministr zdravotnictví Karl Lauterbach plánuje reorganizaci. V článku jsou rozebrány čtyři reformy, které jsou zapotřebí (více hierarchie a specializace; méně operací a větší kapacita; méně dní strávených v nemocnici a více ambulancí; digitalizace dat o pacientech).

Životní prostředí

A new Bretton Woods

Nová brettonwoodská instituce

The Economist, Vol. 446, (2023) No. 9335, p. 78

Diskuze nad možným vznikem nové mezinárodní banky (tzv. "Zelené banky"), která by mohla poskytovat státům půjčky na boj s klimatickou krizí. Jednalo by se o obdobu Mezinárodního měnového fondu či Světové banky. Příspěvek probírá financování této instituce, možné finanční nástroje, ale i opodstatněnost existence instituce jako takové (zda by se spíše nevyplatilo zavést např. určitou formu celosvětové uhlíkové daně).

Going great guns : climate change

Jít do toho s vervou : boj proti změně klimatu

The Economist, Vol. 446, (2023) No. 9334 , p. 60-62

Kvůli invazi Ruska na Ukrajinu by se mohlo zdát, že se svět ve velkém vrací k uhlí jako palivu. Z analýzy provedené redakcí The Economist však vyplývá, že ve skutečnosti válka na Ukrajině urychlila "zelenou transformaci" o 5-10 let a že příklon k uhlí je jen přechodný. Příspěvek detailně rozebírá různé faktory, které se na tomto vývoji podílí, včetně mj. průmyslové politiky USA. -- Viz i příspěvek na s. 11-12.

Životní úroveň

Energetická chudoba v ČR a dopady zelené ekonomiky

Sondy, Sv. 2022, Speciální číslo, s. 20-21

V článku je nejprve charakterizováno pojetí energetické chudoby (energy poverty) v zemích Evropské unie, dále je pozornost zaměřena na význam pojmu energetické chudoby, její projevy ve společnosti a dopady na život domácností v České republice. Energetická chudoba se podstatně liší od finanční chudoby a způsobuje ji více faktorů, nejen ryze příjmová stránka. Přestože jsou disponibilní příjmy jedním z pilířů energetické chudoby, je ovlivněna především výdaji domácnosti na energie, technickým stavem obydli a cenou energie. V příspěvku jsou uvedeny údaje ze Zprávy členských států o energetické chudobě týkající se ČR za r. 2018 a je upozorněno na změnu situace v důsledku krize na Ukrajině a změny politiky vůči Rusku. Následně je charakterizován vývoj cen energie a sociální politika ČR řešící energetickou chudobu (příspěvek na živobytí, příspěvek na bydlení, doplatek na bydlení).

Boris Marton, Alena Mojsejová

Macroeconomic indicators and subjective well-being : evidence from the European Union

Makroekonomické ukazatele a subjektivní blahobyt : důkazy z Evropské unie

Statistika, Vol. 102, (2022) No. 4, p. 369-381

Studie zkoumá roli faktorů, které mohly ovlivnit subjektivní blahobyt (SWB, subjective well-being) v členských státech EU na národní úrovni v letech 2010-2019. Analýza kromě standardních ukazatelů zahrnuje také data o korupci, vlastnických právech, chudobě, délce života, pracovní době a emisích; k měření subjektivního blahobytu používá Světový index štěstí (WHI). Byl zjištěn pozitivní vliv HDP, příjmů a vlastnických práv na WHI, zatímco chudoba a nezaměstnanost ovlivňují WHI negativně, a proto můžeme vyvodit pozitivní vztah mezi materiálními aspekty života a subjektivním blahobytem. Rovněž míra korupce a pracovní doba ovlivňují WHI negativně, zatímco vliv střední délky života je pozitivní. Ukazuje se, že makroekonomické ukazatele silně souvisejí se subjektivním blahobytem. - Poznámky.

By Dietmar Fehr, Johanna Mollerstrom, and Ricardo Perez-Truglia

Your place in the world : relative income and global inequality

Tvé místo ve světě : relativní příjem a globální nerovnosti

American Economic Journal: Economic policy, Vol. 14, (2022) No. 4, p. 232-268

V příspěvku jsou prezentovány závěry dvouletého experimentu provedeného na respondentech z Německa, při kterém bylo zjišťováno povědomí respondentů o jejich umístění v celosvětové i národní distribuci příjmů a souvislost s názorem na opatření, jež mají nerovnosti snížit. Respondenti měli mj. rozhodnout, jak rozdělit určitý finanční obnos (kolik z dané částky si ponechat a kolik přidělit nejchudším

domácnostem z Německa, popř. z Afriky). Ze závěrů vyplývá, že Němci podhodnocují své umístění v distribuci příjmů, ale uvedení na pravou míru neovlivňuje postoje k opatření, jež mají zmírnit nerovnosti. - Poznámky.

Ostatní

Eleni Varvitsioti, Andy Bounds, Alice Hancock, Silvia Sciorilli Borrelli

Inside the EU's 'Qatargate' scandal

Pozadí skandálu "Qatargate" uvnitř EU

Financial Times, Vol. 2023, No. 41234 (30.1.2023), p. 17

Článek dokumentuje korupční skandál "Qatargate" v institucích Evropské unie a jeho hlavní postavy v čele s poslankyní Evropského parlamentu Evou Kaili, která je obviněna z přijímání peněz a darů od Kataru a Maroka výměnou za své hlasování v klíčových parlamentních usneseních.

Return to the centre

Návrat do středu

The Economist, Vol. 446, (2023) No. 9332, p. 26

Diskuze o tom, jakou budoucnost může mít v Evropě populismus, při příležitosti zvolení Petra Pavla českým prezidentem. Zmíněni jsou další evropští představitelé a výsledky voleb, přičemž článek také mj. upozorňuje na to, že někteří dříve populističtí představitelé svou rétoriku po zvolení do funkce mírní (G. Meloni) a že naopak relativně umírnění politici prosazují opatření dříve považovaná za nemyslitelná (např. v oblasti ilegální migrace). Vítězství P. Pavla nicméně ukazuje, že populističtí představitelé své zvolení zdaleka nemají jisté.

Válečná ekonomika

Profi poradenství & finance, Sv. 10, (2022) č. 12, s. 34-38

Článek vychází z publikace Saxo Bank "10 šokujících předpovědí na rok 2023", která zvažuje plný rozsah možných, i když ne vždy pravděpodobných, predikcí světových událostí. Naděje na návrat dezinflační předpandemické dynamiky je marná, protože celý svět najíždí na "válečnou ekonomiku" a velmocí se snaží zajistit si národní bezpečnost na všech frontách. Mezi předpověďmi je zmiňováno založení bilionového Projektu Manhattan zaměřeného na energetiku ze strany koalice miliardářů; odstoupení francouzského prezidenta Macrona z funkce; nevládnutá inflace a vystřelení ceny zlata na 3 tisíce dolarů; založení Ozbrojených sil EU; zákaz masné produkce do r. 2030 v některé zemi; referendum o anulaci brexitu; zavedení regulovaných cen i platů s cílem omezit výši inflace; OPEC+, Čína a Indie opustí MMF a dohodnou se na využití nové rezervní měny; zafixování japonského jenu k dolaru na 200; zákaz daňových rájů.

Zkrácené obsahy časopisů

Plné texty některých článků jsou zaměstnancům resortu financí dostupné v aplikaci Aktivní noviny

Ekonom : týdeník Hospodářských novin

Sv. 67, (2023) č. 10-11

Dějiny vzniku kapitalismu - 4. díl: Evropský zázrak aneb Západ opět v centru dění (s. 8-9); Konec prezidenta, který se minul s dobou: představy Miloše Zemana o výkonu prezidentského úřadu se doma střetly s rychle se měnící společností, ve světě s odklonem od globalizace - téma čísla (s. 12-19); Daně 2022 - návod, jak se zorientovat v daňových povinnostech (s. 26-45); Stát přihlíží bankovním žním, získá z nich méně, než čekal - zisky českého bankovního sektoru a příjmy z windfall tax (s. 46-49); Na průmyslovou revoluci si české země musely počkat půl století - seriál Česko versus Evropa (s. 50-53); Start-upy střední Evropy jsou na vzestupu, nasávají miliardy (s. 60-62); Populace stárne, vyrovnat se s tím bude muset zdravotnictví i společnost - speciální příloha Stárnoucí Česko (s. 69-82); Chceme férový systém, říká k plánu zvýšit sociální pojištění pro OSVČ Jurečka (s. 76-80).

Ekonom : týdeník Hospodářských novin**Sv. 67, (2023) č. 8**

Dějiny vzniku kapitalismu - 3. díl: Evropa versus Asie (s. 8-9); Obnova Ukrajiny je pro byznys šance podobná pádu železné opony - téma čísla (s. 12-19); Stát střelí zákony od boku. Přidává tak práci nejen firmám, ale i sám sobě - podnikatelské prostředí v ČR (s. 26-29); O titul Zákon roku se utká pětice předpisů. Některé jsou kontroverzní (s. 30-33); Čipy už jsou a jejich cena klesá. Přesto dál brzdí výrobu milionů aut (s. 34-35); Jádrem je nízkouhlíkové. Myslím, že Česko a Francie smýšlejí podobně - rozhovor s V. Ramanym, viceprezident francouzské společnosti EDF, která je uchazečem v tendru na nový jaderný blok v Dukovanech (s. 36-39); Michael Thonet: od luxusu pro aristokracii k židlím pro všechny - seriál České podnikání (s. 40-43); Firmy vcházejí do éry ESG. Ekonom žebříček udržitelnosti ukáže, jak na to (s. 44-45).

Ekonom : týdeník Hospodářských novin**Sv. 67, (2023) č. 9**

Důchodová reforma tu nevznikne. Nikdo ji nechce - komentář (s. 6); Z inflace se stalo velké ekonomické zlo, jeho porážka bude svět bolet: snad už i v Česku dosáhla inflace vrcholu. Byť se zpožděním proti Západu. Nyní se hraje o to, jak ji co nejrychleji srazit - téma čísla (s. 10-17); Dvě třetiny lidí nemají kvůli inflaci dostatečně pojištěný majetek - rozhovor s Dušanem Quisem, šéfem pojišťovny Allianz (s. 28-31); Dodavatelé do Německa musí hlásit partnerům, jak chrání lidi i přírodu: podobná legislativa se připravuje i na evropské úrovni (s. 44-45); Alkohol zatěžuje zdraví i státní kasu - infografika (s. 50).

Euro : ekonomický týdeník**Sv. 2023, č. 7-8**

Je lepší zaplatit za vyhranou než prohranou válku: ukrajinská schopnost bránit se do značné míry závisí na západní pomoci - téma čísla o roku války na Ukrajině (s. 12-25); Sankce ruskou ekonomiku ochromují (s. 20-21); Demokratické země musejí dál držet při sobě: v otázkách Ukrajiny a Číny je stále těžší vystupovat jednotně - ve spolupráci s Financial Times (s. 26-27); Američané se válkou na Ukrajině vrátili do Evropy - rozhovor s ministryní obrany J. Černochovou (s. 28-34); Mezinárodní obchod na vzestupu: evropský export se v letošním lednu zvýšil, navzdory tomu české firmy očekávají náročný rok (s. 36-37); Horská jízda na koruně: zdá se, že nálada ohledně české měny se výrazně otáčí a po dlouhých letech by mohla ukázat svou skrytou sílu. Výsledkem by byl ještě silnější kurz vůči euru, než je ten současný (s. 38-39); ČEZ: samá pozitivita a jistoty? - seriál Kované investice (s. 44-45); Biden si chystá půdu pro druhý mandát - ve spolupráci s Financial Times (s. 46-51); Evropský parlament zakázal automobilové emise: od roku 2035 si nebude možné koupit nové auto na benzin či naftu (s. 62).

Euro : ekonomický týdeník**Sv. 2023, č. 9**

Konec česko-slovenské idylly? Prezident Petr Pavel i premiér Petr Fiala by se měli ve vztahu ke Slovensku připravit na změnu větru dříve, než k ní dojde - téma čísla Češi a Slováci (s. 12-21); Pozor, zeď! Na konci února bezmála 120 miliard korun, což je historicky nejhorší měsíční díra v rozpočtu. Něco takového nečekala ani Fialova vláda (s. 22); Konec dobrých časů: německá ekonomika desetiletí profitovala z vysokého podílu pracujících a nízkých výdajů na obranu. Nyní se trend obrací (s. 26-28); Pražská burza válkuje ostatní: vzhledem k tomu, že ČEZ je letos velice výkonným tahounem, je důvod světového umístění pražského parketu zřejmý - seriál Kované investice (s. 30-31); Nakopne tento muž Amazon? Propad tržní hodnoty, klesající tržby a propouštění - šéf Amazonu Andy Jassy čelí znepokojivé situaci - ve spolupráci s Financial Times (s. 36-41); Dekarbonizovat, nebo přežít? Energetická krize bourá stereotypy o evropských zemích - komentář (s. 52); Význam nájemního bydlení v Česku roste (s. 58).

Hospodářské noviny**Sv. 67, (2023) č. 31 (13.2.2023)**

Je dobře, že Fiala odmítl německo-francouzský plán na proměnu ekonomiky. Ale nevystačí s tím (s. 7); Růst cen by měl být na vrcholu. Podle ekonomů teď bude inflace zvolňovat (s. 10) a související komentář na s. 14; Do českých start-upů přiteklo rekordní množství peněz. Investoři vsadili na méně projektů, ale nalili do nich víc (s. 11); Jak zmírnit hospodářské krize? Nejrozumnější je přijetí eura - komentář (s. 15).

Hospodářské noviny**Sv. 67, (2023) č. 34 (16.2.2023)**

Chystá se nový poplatek pro odběratele elektřiny. Ceny navýší správa dat - obří datové centrum pro energetiku (s. 1-2); Hypotéky poprvé za dva roky zlevnily, trh je ale stále u ledu (s. 2); Jak Češi omezují spotřebu (s. 13); Má se Česko připravit na další rok s vysokou inflací? - komentář (s. 14).

Hospodářské noviny**Sv. 67, (2023) č. 36 (20.2.2023)**

Bič na pračky ruských peněz. Stát chystá legislativní revoluci: úřady by mohly zabavit podezřelý majetek i bez prokázání, z jakého trestného činu pochází (s. 1); Jak to dopadá, když stát hradí alimenty? Počet exekucí na neplatiče se za dva roky skoro zdvojnásobil – náhradní výživné (s. 4); Jak přežít zdražení hypoték. Spočítali jsme, jaké fixace se nyní nejvíce vyplatí (s. 9); Zchudneme a bude se propouštět. Obchodní válku s USA si nemůžeme dovolit – rozhovor s O. Votrubou o vládních pobídkách a dotacích (s. 12-13); Pohádka o progresivním zdanění zaměstnanců s vysokými příjmy – komentář (s. 15).

Hospodářské noviny**Sv. 67, (2023) č. 37 (21.2.2023)**

Přes 150 tisíc nemovitostí nemá majitele, za rok propadnou státu: v katastru nemovitostí jsou statisíce chyb. Konec lhůty na jejich odstranění očekávají města a obce (s. 1); Vláda schválila novelu o důchodech a čeká ji střet s opozicí (s. 2); Čipy z praček do tanků. Sankce Západu ochromují ruskou ekonomiku, i když to Kreml popírá (s. 6); Jednota proti windfall tax se rozpadá. Banky se bojí právních sporů se státem (s. 8) a související komentář na s. 14.

Hospodářské noviny**Sv. 67, (2023) č. 39 (23.2.2023)**

Simona Hornochová bude novou šéfkou finanční správy (s. 2); Stát zakládá lidem i několik "datovek", sloučit je není možné (s. 3); Rozpočet měly zachránit škrtky v dotacích. Stanjurův slib ale naráží na odpor ministrů - neinvestiční dotace (s. 6); Pokles cen je za očekáváním - komentář (s. 15); Zvýšení odvodů OSVČ nesmí být přehnané a nespravedlivé (s. 17).

Hospodářské noviny**Sv. 67, (2023) č. 44 (2.3.2023)**

Státní rozpočet má po dvou měsících rekordní schodek (s. 2) a související komentář na s. 15; Jak zvednout daň z nemovitosti? Strany chtějí přitlačit na majitele více bytů a výrobních hal (s. 3); Bytů k pronájmu je na trhu stejně jako před válkou. Jejich ceny narazily na strop (s. 10); S eurohypotékou neotálejte. Výhodnost se bude snižovat (s. 14); Nechceme vyšší daně, nechceme reformy. Tak co tedy chceme, dluhy? - komentář (s. 15); Není to právě konzistentnost ČNB, co přispívá k tlumení inflace? - komentář (s. 15).

Hospodářské noviny**Sv. 67, (2023) č. 45 (3.3.2023)**

Posílení koruny je záhada. Vylétla navzdory špatným zprávám z ekonomiky - česká měna je nejsilnější za posledních 15 let (s. 1); Valorizace penzí: vláda platí daň z předvolební taktiky, potopit ji může i nový prezident (s. 3); Banky chtějí být s vládou zadobře, státní dluhopisy kupovat nepřestanou - rozhovor s P. Pavelem z MF (s. 10); Koncern VW cílí na nové trhy. V Evropě nepostaví žádnou továrnu na elektroauta (s. 13); Kdo nakonec zaplatí státní dluh? Nikdo jiný než čeští střadatelé - komentář (s. 14).

Hospodářské noviny**Sv. 67, (2023) č. 47 (7.3.2023)**

První tři dny opět za svoje. Vláda zvažuje návrat přísnější nemocenské - plány na znovuzavedení karenční doby (s. 1); Průměrná mzda roste, reálně ale Češi přicházejí o peníze (s. 2) a související komentář na s. 14; Další ztížení podnikání v Rusku. Zisky se mají danit také u nás, na firmy se žene účetní peklo - Rusko na seznamu daňově nespolupracujících států (s. 3); Většina Estonců volila přes internet. Dobrý příklad pro Česko (s. 14).

Hospodářské noviny**Sv. 67, (2023) č. 48 (8.3.2023)**

Pozemky přestaly podražovat a developeři už tlačí na výrazné slevy: ochlazení realitního byznysu dopadlo i na pozemky. Jejich ceny už několik měsíců po sobě nerostou (s. 1); Každá pátá firma se zřejmě zbaví povinných auditů. Zhorší se výběr daní, varují kontrolori - antibyrokratický balíček II. (s. 3); První

firma má naději na odškodné za uzavření během covidu. Šla jinou cestou než ostatní - žaloba na stát (s. 4); Vláda chce automaticky zvyšovat i slevy na dani nebo minimální mzdu - slibované valorizace (s. 5); Diamanty, umělecká díla, šperky či vzácná vína. Které alternativní investice poráží českou inflaci (s. 11).

Hrot

Sv. 4, (2023), č. 10

Rozrušená země. Venkov se nevyliďňuje, ale mění. Lidé mizejí z odlehlých vsí na periferii, zato příměstské obce překotně rostou. Po mytické harmonii polí, domů a cest je už dávno veta - téma čísla (s. 6-15); Digitální venkov je blízka budoucnost: léky distribuované drony, autobus po objednání přes aplikaci a home office jako standard. Tak má vypadat český venkov podle experta na místní rozvoj Radima Sršně - rozhovor (s. 16-21); Daň, kterou svět neviděl - výnosy z windfall tax v ČR (s. 24); Rozpočet a dluhy - komentář k hospodaření státního rozpočtu (s. 27); Konec pražského přešlapování: po dlouhých pěti měsících má Praha novou radniční koalici, nového primátora a městskou radu (s. 32); Netrapte se dietou, je tu lék na obezitu - ve spolupráci s The Economist (s. 36-37); ESG výkazy budou důležité jako ty finanční (s. 39); Základní právo a paradox pokroku - svoboda slova (s. 40-42).

Hrot

Sv. 4, (2023), č. 7

Hra s ohněm: spor o Rusy na hrách v Paříži může narýsovat nové geopolitické dělení světa, nebo položit Ukrajince na lopatky - téma čísla (s. 6-13); Stagnaci bychom vlastně i brali - komentář (s. 19); Nedostatek léků? Válek za nic nemůže: pokud chceme do budoucna zabránit lékové krizi, potřebujeme systémové a celoevropské řešení, říká prezident lékárníků Aleš Krebs (s. 20-25); Tlačení v kriminálech vrací do hry náramky: snížením počtu vězňů je podle NERV možné uspořít až tři miliardy korun (s. 26-31); Kostlivci ve skřini: Češi sice nabírají otevřené dluhy tempem, které rozhodně není udržitelné, ale aspoň pokud jde o skryté dluhy, nejsme na tom vůbec špatně. Ještě aby to vydrželo - makropohled M. Zámečnicka (s. 32-33); Přisahej na diverzitu, jinak nedostaneš práci - ve spolupráci s The Economist (s. 38-39); Jak se čte literatura krize: Jan Bělíček zkoumá aktuální společenská témata pohledem současné literatury - V chapadlech mumuru (s. 46-47).

Hrot

Sv. 4, (2023), č. 8

Rok poté: improvizace, pružnost, přesnost a odvaha vyhrájí ukrajinskou válku i další konflikty nejbližší budoucnosti - téma čísla (s. 6-13); Nejlepší z obou živnostenských světů: komentář k postavení OSVČ v rámci sociálního a zdravotního pojištění (s. 19); Rusko nemůžeme podceňovat. A ani Čínu - rozhovor s někdejší náčelníkem Generálního štábu J. Šedivým (s. 20-25); Než bude mír: Západ musí Ukrajině pomáhat stabilizovat finance, dokud válka neskončí. Opravdový balík bude však potřeba při obnově - ani bilion dolarů není přehnané číslo - makropohled M. Zámečnicka (s. 26-27); Achillova ropa: energetické suroviny jako ekonomická zbraň se Kremlu příliš neosvědčily (s. 28-31); Velké nesnáze v Číně - autoprávní (s. 40-41); Rakovina? Skvělé zdravotnictví a nezodpovědní občané (s. 43-45); (Ne)mocný muž na Bosporu - Erdogan (s. 48-49); Sestřelit inflaci bude těžší než čínský balon: investoři sázejí na návrat dobrých časů. Daleko pravděpodobnější jsou však turbulence na trzích - ve spolupráci s The Economist (s. 52-53); Sbohem, kolonie! Komu připadne základna na ostrově Diego García? - ve spolupráci s The Economist (s. 54).

Hrot

Sv. 4, (2023), č. 9

Levné potraviny? Zapomeňte: inflace by sice letos měla klesat, ale to neznamená, že by potraviny v nákupním košíku zlevnily. Spíše ještě o něco podraží. Výjimkou mohou být sezonní produkty, typicky domácí zelenina - téma čísla (s. 6-11); O Velikonocích zlomíme rekord: ambicí největšího tuzemského internetového prodejce potravin rohlík.cz je postupně nabízet své služby po celém Česku - rozhovor s ředitelem M. Beháněm (s. 18-23); Azylový boršč a promarněné příležitosti: většina běženců, kteří v Česku hledají ochranu před válkou na Ukrajině, pracuje nebo si práci hledá. Zpravidla míří do hůře placeného zaměstnání než doma (s. 24-27); A byznys jede klidně dál: západní firmy se po ruské agresi předháněly, kdo za sebou hlasitěji praskne dveřmi. Devadesát procent jich dodnes v Rusku působí (s. 28-29); Více peněz pro lidi, větší díra v rozpočtu - změny v zákoně o sociálních službách (s. 30-32); Proč na Putina mezinárodní soud nikdy nedosáhne - ve spolupráci s The Economist (s. 38-39); Kimovi kryptozloději měli rekordní žně - ve spolupráci s The Economist (s. 40); Velká čínská zeď mlčení: Čína úspěšně sabotuje pátrání po původu covidu-19 (s. 42-44).

Účetnictví**Sv. 2023, č. 2**

Zpráva auditora (s. 4-6); Původ účetního principu "věrný a poctivý obraz" a jeho zobrazení v českém účetnictví (s. 7-10); Co očekávat od auditora při ověřování účetní závěrky ve vztahu k ostatním informacím a údajům uvedeným mimo účetní závěrku? (s. 11-21); Omyly uživatelů auditorských služeb (s. 22-26); Sankce a přestupky (2) (s. 27-35); Kontrolní hlášení - změny související s novelou zákona o DPH od 1.1.2023 (s. 41-42); Daňové aspekty poskytování služebního vozidla pro služební i soukromé účely zaměstnanců a další souvislosti (s. 43-47).

Unes - účetnictví neziskového sektoru**Sv. 21, (2023) č. 1**

Účtování o majetku u ÚSC - 2. část (s. 18-26); Novela energetického zákona a zavedení odvodu z nadměrných příjmů (s. 30-32).

Unes - účetnictví neziskového sektoru**Sv. 21, (2023) č. 2**

Likvidace odpadu a DPH (s. 8-11); Skončení pracovního poměru úředníka (s. 12-18); Poskytování digitálního obsahu dle novely občanského zákoníku - 374/2022 Sb. (s- 31-32).

MINISTERSTVO FINANCÍ
Odbor Provoz ICT
Oddělení Informační podpora a knihovna

Přehled nových knih

Přehled nových knih

Daně.....	47
Finance. Bankovníctví. Měnový systém	48
Informatika. Počítače	48
Obchod. Cla. Mezinárodní finance	48
Právo.....	49
Účetnictví	50
Veřejná správa	50

Daně

30142

Miloslav Hnátek

Daňové a nedaňové náklady

Praha : ESAP : 2023, 303 stran

Uplatňování nákladů v základu daně z příjmů v podmínkách roku 2023. Legislativa a řešení konkrétních daňových problémů podle jednotlivých dílčích okruhů. Součástí výkladu jsou konkrétní příklady dané problematiky. - 6. aktualizované a rozšířené vydání - ISBN: 978-80-908801-0-8 (brožováno)

30139 Pouze prezenčně

Hana Marková

Daňové zákony : úplná znění platná k 1.1.2023

Praha : Grada, 2023, 312 stran

Úplná znění všech daňových zákonů ve znění k 1.1.2023. Jejich přehled je společně se stručným komentářem k hlavním změnám uveřejněný v úvodu. Novelizovaný text v zákonech je zobrazen odlišným typem písma. - 34. vydání - ISBN: 978-80-271-0023-1 (brožováno)

30143

Miloslav Hnátek

Nemovité věci v daních : prodej, koupě, nájem, ubytování, nemovité věci v podnikání, darování, dědění

Praha : ESAP : 2023, 209 stran

Praktický výklad daňových souvislostí týkajících se nemovitých věcí v kapitolách: Vymezení základních pojmů; Nabytí nemovité věci v daňových souvislostech; Prodej nemovité věci; Nájem; Nemovitá věc využívaná k podnikání fyzické osoby; Nájem nemovité věci anebo poskytování ubytovací služby; Nemovitá věc jako hmotný majetek a jeho uplatnění v základu daně; Daňová ztráta z pronájmu nebo z podnikání a její uplatnění; Úroky z úvěru na financování bytových potřeb jako nezdanitelná část základu daně; Darování a dědění nemovité věci; DPH; Daň z nemovitých věcí; Povinnosti poplatníka v souvislosti se zdanitelnými příjmy z nemovité věci. - 1. vydání - ISBN: 978-80-907398-9-5 (brožováno)

30144

Iva Rindová, Jana Rohlíková

Roční zúčtování daně z příjmů ze závislé činnosti za rok 2022

Olomouc : ANAG, 2022, 447 stran

Hlavní změny a základní principy ročního zúčtování za rok 2022. Výklad postupů vyplnění daňového přiznání a žádosti o provedení ročního zúčtování včetně řešení nestandardních postupů. Přehled slev na dani a nezdanitelných částí základu daně za rok 2022 pro roční zúčtování. Vyúčtování daně z příjmů fyzických osob ze závislé činnosti. Příklady a řešení. Aktuální vzory tiskopisů. Znění souvisejících předpisů (výňatky ze zákona, pokyny GŘ). - 27. aktualizované vydání - Tabulka daně z příjmů fyzických osob ze závislé činnosti pro roční období 2022. - ISBN: 978-80-7554-372-1 (brožováno)

30141

Miloslav Hnátek

Zcela legální daňové triky 2023 : pro podnikatele, svobodná povolání, pronajímatele, zaměstnance, studenty, seniory : víc vědět, víc získat

Praha : ESAP : 2023, 267 stran

Doporučené postupy k minimálnímu a zákonnému daňovému zatížení fyzických osob. Postupy možné při optimalizaci daňové zátěže jsou podchyceny v kapitolách: Výpočet daňové povinnosti fyzické osoby; Zdanitelné příjmy fyzické osoby; Příjmy fyzické osoby osvobozené od zdanění; Pojistné na sociální a zdravotní pojištění zaměstnanců a podnikatelů; Zdaňování příjmů seniorů; Uplatňování daňových nákladů v rámci podnikání; Podání daňového přiznání k dani z příjmů fyzických osob. - 7. aktualizované vydání - ISBN: 978-80-907398-8-8 (brožováno)

Finance. Bankovníctví. Měnový systém

E-9618

EUROFI ; Jean-Marie Andrès, Marc Truchet

EUROFI financial forum : Prague – September 2022 :**Finanční fórum EUROFI : Praha – září 2022 :**

[Paris] : EUROFI, [2022], 222 stran : fotografie

Evropský think-tank věnující se finančním službám EUROFI byl založen v roce 2000 s cílem přispět k posílení a integraci evropských finančních trhů. Kniha přináší shrnutí finančního fóra, které se konalo v Praze 7. - 9. 9. 2022. Kapitoly: Výzvy vyplývající z rusko-ukrajinské války a postcovidového hospodářského kontextu; Finanční rizika a výzvy pro stabilitu; Regulace bankovníctví a pojišťovnictví; EU a globální agenda udržitelnosti v oblasti financí; Priority Unie kapitálových trhů (CMU) a další kroky; Digitalizace a platby. Podrobné souhrny 46 panelových diskusí a přepisy projevů a výměn názorů. Obsahuje projev ministra financí ČR Z. Stanjury. - Poznámky. Plný text dostupný z: https://www.eurofi.net/wp-content/uploads/2022/05/summary_the-eurofi-high-level-seminar_paris_february-2022.pdf

E-9617

EUROFI ; Jean-Marie Andrès, Marc Truchet

EUROFI high level seminar : Paris – February 2022 :**Seminář na vysoké úrovni EUROFI : Paříž – únor 2022 :**

[Paris] : EUROFI, [2022], 230 stran : fotografie

Evropský think-tank věnující se finančním službám EUROFI byl založen v roce 2000 s cílem přispět k posílení a integraci evropských finančních trhů. Kniha přináší shrnutí semináře na vysoké úrovni, který se konal v Paříži 23. - 25.2.2022. Kapitoly: Oživení po covidové krizi a růst; Finanční rizika a výzvy pro stabilitu; Regulace bankovníctví a pojišťovnictví; Implementace Unie kapitálových trhů (CMU), Digitalizace a platby. Podrobné souhrny 40 panelových diskusí a přepisy projevů a výměn názorů. - Poznámky. Plný text dostupný z: https://www.eurofi.net/wp-content/uploads/2022/05/summary_the-eurofi-high-level-seminar_paris_february-2022.pdf

Informatika. Počítače

30148

Ivan Doubek ; přeložil Petr Novák

Digitální dědictví : www.digilega.com

[Praha] : TEWYX, [2022], 78 stran : barevné ilustrace

Co tvoří digitální majetek, kde všude lze digitální majetek najít a jak postupovat v případě digitálního dědictví a odhadu jeho hodnoty. Praktické příklady. - Digital legacy (original). - ISBN: 978-80-88443-70-4 (vázáno)

Obchod. Cla. Mezinárodní finance

E-9616

International Monetary Fund

IMF annual report 2021 : build forward better**Výroční zpráva MMF 2021 : budovat lépe**

Washington : International Monetary Fund, ©2021, 70 stran : tabulky, grafy, obrázky

Výroční zpráva Mezinárodního měnového fondu za rok 2021. Zpráva obsahuje tyto kapitoly: Covid-19; Velká divergence; Dynamika zadlužení; Na cestě k zelené, inkluzivní a digitální budoucnosti; Hospodářský dohled; Poskytování úvěrů; Rozvoj kapacit; Výkonní ředitelé; Manažerský tým; Zdroje; Odpovědnost; Společenská odpovědnost. - Příl. - ISBN: 978-1-51353-821-1 (brožováno)

Právo

30147

Jolana Maršíková

Insolvenční řízení z pohledu dlužníka a věřitele se vzory a judikaturou

Plzeň : Čeněk, 2022, 297 stran

Výklad znalostí potřebných k aplikaci insolvenčního práva v praxi, zejména pro osoby bez právnického vzdělání. V úvodu publikace je k dispozici insolvenční slovníček s výkladem základních pojmů. Další kapitoly popisují, jak podat insolvenční návrh v postavení dlužníka či věřitele, jak má věřitel uplatnit svoji pohledávku a jak může vykonávat v insolvenčním řízení práva s pohledávkou spojená. Dále jsou popsány rozdíly mezi řešením úpadku konkursem, oddlužením či reorganizací, povinnosti dlužníka v závislosti na způsobu řešení úpadku, výpočet zabavitelné částky pro oddlužení splátkovým kalendářem, uspokojování pohledávek věřitelů a problematické situace vyvolané insolvenčním řízením. Toto vydání zachycuje právní úpravu platnou k listopadu 2022 a zohledňuje aktuální judikaturu. - 7. aktualizované a doplněné vydání - Přehled právních předpisů. - ISBN: 978-80-7380-907-2 (brožováno)

Úplné znění zákonů (ÚZ)

30140/1521

Cestovní náhrady. Další náhrady a náležitosti. Odměňování v podnikatelské sféře : redakční uzávěrka 9.1.2023

30140/1519

Daň z přidané hodnoty : změny zákona o DPH od 1.1.2023 : redakční uzávěrka 1.1.2023

30140/1518

Daně z příjmů. Daňová opatření ve vztahu k Ukrajině : redakční uzávěrka 1.1.2023

30140/1513

Občanský zákoník : podle stavu k 1.1.2023

30140/1515

Obchodní korporace : podle stavu k 1.1.2023

30140/1517

Oceňování majetku. Cenové předpisy : redakční uzávěrka 1.1.2023

30140/1511

Ochrana spotřebitele. Spotřebitelský úvěr : podle stavu k 1.1.2023

30140/1514

Předpisy související s občanským zákoníkem : podle stavu k 1.1.2023

30140/1516

Trestní předpisy : redakční uzávěrka 1.1.2023

30140/1520

Zákoník práce : redakční uzávěrka 9.1.2023

29950/1502

Zdravotnická povolání : redakční uzávěrka 19.9.2022

30140/1512

Zemědělství, vinařství, lesnictví, myslivost, rybářství, ochrana zvířat : podle stavu k 1.1.2023

30140/1522

Živnostenské podnikání : předpisy regulující podnikání : redakční uzávěrka 9.1.2023

Účetnictví

30146

Jaroslav Jindrák

Sbírka souvztažností k účtům směrné účtové osnovy se vzorovou účtovou osnovou pro podnikatele s opravami pro rok 2023 : příručka pro účetní a jiné ekonomické pracovníky

Praha : Závěrka v.s.o. : ©2022, 299 stran

Sbírka souvztažností rozpracovává vyhlášku MF č. 500/2002 Sb., ve znění vyhlášek pozdějších, kterou se provádějí některá ustanovení zákona o účetnictví pro účetní jednotky, které jsou podnikateli účtujícími v soustavě podvojného účetnictví. Její součástí je vzorová Směrná účtová osnova s účtovými třídami a skupinami. Uvedeny jsou všechny aktuální změny pro rok 2023 a výběr účetních případů. - ISBN: 978-80-907468-4-8 (brožováno)

Veřejná správa

30145I

kolektiv autorů

Změny a vybrané aktuality od 1.1.2023 (sociální a zdravotní pojištění, DPH, datové schránky)

Praha : Svaz účetních České republiky, 2023, 64 stran

1) Přehled změn v sociálním a zdravotním pojištění v roce 2023 (v návaznosti na zvýšení průměrné mzdy, paušální režim a OSVČ, slevy z důvodu zkráceného pracovního úvazku aj.). 2) Změny zákona o DPH od 1.1.2023 (zvýšení limitu obratu, úprava pravidel pro určení místa plnění, podávání kontrolního hlášení). 3) Metodika používání datových schránek (základní termíny, zřízení a zpřístupnění, jejich nastavení, doručování do datové schránky, datové zprávy a úkony prostřednictvím datových schránek), současná legislativa a výklad některých problematických otázek k tématu datových schránek. - Okénko odborné angličtiny. - ISBN: 978-80-7626-033-7 (brožováno)

Odbor Provoz ICT Oddělení Informační podpora a knihovna

Výpůjční doba knihovny

Pondělí a středa:

9:00 - 12:00

13:00 - 16:00

(v červenci a v srpnu do 15:00)

Úterý a pátek:

9:00 - 12:00

13:00 - 15:00

Čtvrtek:

9:00 - 12:00

Z toho pro veřejnost:

Pondělí a středa:

9:00 - 12:00

13:00 - 16:00

(v červenci a v srpnu do 15:00)

tel.:

257042588

e-mail:

knihovna@mfcz.cz

Informace pro veřejnost:

<http://www.mfcz.cz/cs/o-ministerstvu/sluzby-verejnosti/odborna-knihovna/zakladni-informace>

Intranet:

<http://knihovna.mfcz.cz/oknihovne.php>